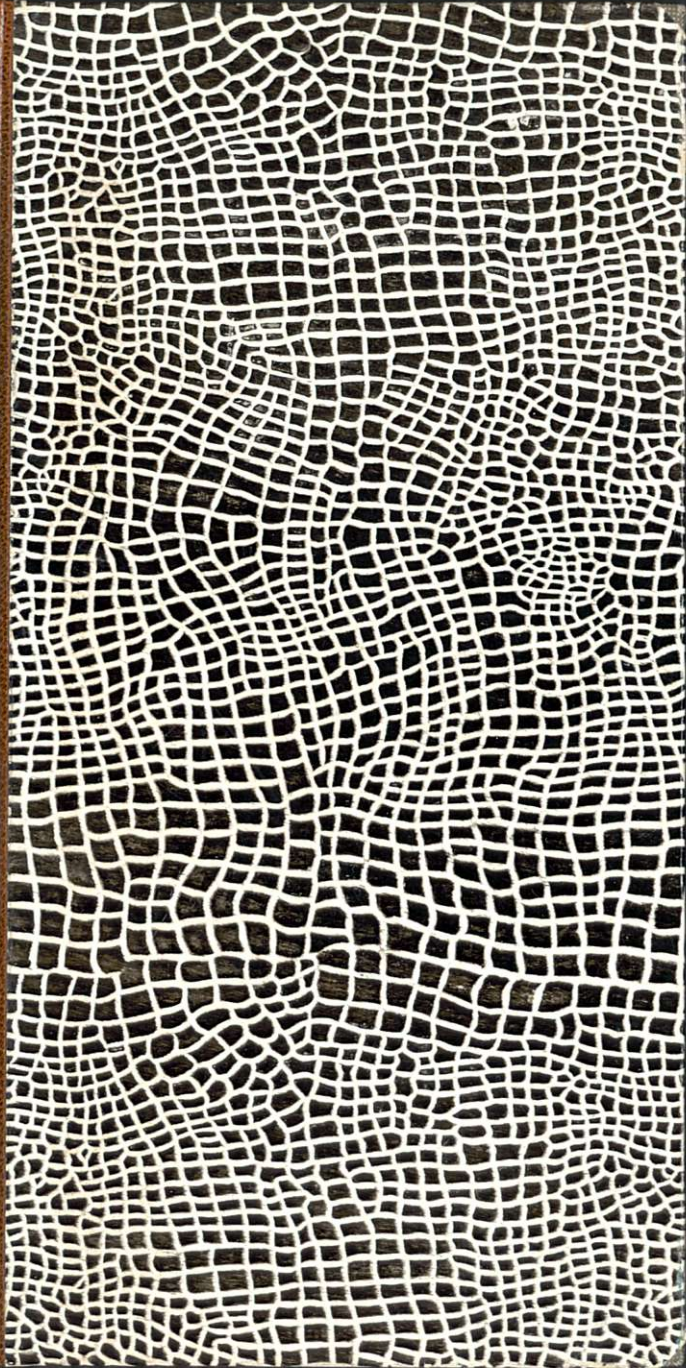

M. Köhn
Häskrysen
Hörsyksiä

U. B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1905 *
HELSINGFORS

Pääskysen Liverryksiä

Lapsille.

Mimma Krohn.

Helsingissä,
K. E. Holm'in kustantama,
1883.

Pääskysen Liverryksiä

Lapsille.

Helsingissä,
K. E. Holm'in kustantama,
1883.

Helsingissä,
Suomal. Kirjallis. Seuran kirjapainossa,
1883.

Tämä kirja, jonka sisältö ennen on ollut luettavana „Pääskynen“ nimisessä lastensanomalehdessä, pyytää täten päästä pienten lukijoittensa suosioon. Kaikki muu on allekirjoittaneen kädestä lähtenyt, paitsi „Joulusatu nälkävuotena“, „Köyhä kalastajan poika“ ja „Antti ja hänen Ystävänsä“, jotka ovat Emma Krohn vaimon kirjoittamat.

Minna Krohn.

Sisältö.

	Sivu.
Matka	1.
Lasisilmät	3.
Elli	6.
Vuohi	7.
Tyttö ja lintu	9.
Pieni koulutyttö	10.
Pikku Pekka	12.
Niilo isän polvella	14.
Kylpy	15.
Lasten leikki	17.
Pienet teaterinharrastajat	19.
Pikku Marian jäähyväiset suvelle	22.
Pienokaiset	26.
Hanna	28.
Äiti lapsineen	29.
Lähteen lirinä	30.
Eeva ja Matti	32.
Kotiinpäin	33.
Suomen kaartti	35.
Lillin terveiset Pääskyselle	38.
Pienokaisen tulo	40.
Pienokaisen syntymäpäivä	42.
Kissa kokkina	45.
Tytön kiehkura	48.
Puu ja vesat	50.
Lampi ja koski	52.
Lapsi ja äiti	53.

	Sivu.
Aamuhuokaus	54.
Koto	56.
Väinämöisen soitto	58.
Schweiz	60.
Kevään voitto	62.
Lähde ja virta	63.
Haudan partaalla	64.
Tähdet	65.
Äiti	66.
Hämärä	67.
Jalovalko	69.
Ehtoo-virsi	71.
Tytön rukous	72.
Emman tähti	75.
Tanssitarhu	77.
Haltijain laulu vetten päällä	78.
Postiljooni	80.
Syys-ilta	83.
Joulusatu nälkävuotena	85.
Köyhä kalastajan poika	90.
Antti ja hänen ystävänsä	95.
Väinämöinen	99.
Kana, joka hautoi ankanpoikia	105.
Tyhmä Jens Kristian	118.
Neiti Heinäsirkka ja Rouva Sirkka	132.

Matka.

Minne aikoo pikku mies?
Lasten-tarhaan kukaties? —
Ei, vaan ulos maailmaan
Ympärilleen katsomaan.

Hän on pannut isänsä
Juhlahatun päähänsä,
Kädessä on sauvakin,
Isän keppi parahin.

Astuskelee vähäisen,
Tulee aita etehen,
Ja sen taakse metsää vaan, —
Kuka sinne tahtoiskaan!

Jopa äiti huolissaan
Ruvennut on huutamaan!
«Pekka, Pekka, lapseni,
Missäs olet, armaani?»

«Tässä olen äitini,
Älä toru Pekkaasi!
Pekka meni vähän vaan
Ympärilleen katsomaan.»

Wieden Pekkaa kotihin
Äiti puhkee sanoihin:
«Koti lasten maailma on,
Onpa maailma verraton.»

Lasisilmät.

Pohjanmaalla kaukaisella
Asui vanha eukkonen
Tilallansa rauhaisella
Kanssa pienen tyttösen.

Stiina oli tytön nimi,
Viisi kesää nähnyt vaan,
Vielä peukaloaan imi
Eikä surrut tapojaan.

Töistä mailman ikävintä
Oli Stiinall' aapinen;
Lukuhetket ankarinta
Nuhdetta toi mummosen.

Lelut, kanat, kukot, muuta
Oli mieless' ainiaan,
Mutta kirjan oppii uutta
Stiina yhä kammoi vaan.

Kerran mummon vieraisilla
Ollessa vaan hetkisen,
Istuu Stiina kotosella
Mummon «lasit» koittaen.

Aapiskirja kädesssä
Lukea hän koettaa;
Kova onni! — hädässsä
Stiina «silmät» pudottaa.

«Rikki! voi, se oli pahaa —
Mitä mummo sanoopi? —
Eikä ole mulla rahaa —
Varmaan hän nyt toruvi».

Pieni sydän suruissansa
Oli vallan katketa;
Kyyneleitä murheissansa
Silmät vuosi tulvana.

Mummo tuli surumielin;
Tapaturman havaitsee,
Vaan ei sentään sanoin, kielin
Käpyänsä toruile.

Vaan hän otti lempeästi
Syliin oman kultansa,
Itkein puhui suloisesti,
Lohduttaen armasta.

Vaan ei enää Raamattua
Mummo voinut lukea,
Senpä Stiina huomattua
Tuntee syvää surua.

Stiina alkoi mietiskellä,
Pientä päätään vaivata,
Eikö hän vois huojojennella
Rakkaan mummon huolia.

Työhön ryhtyi hartahasti,
Koko syksyn tutkien;
Joulu tuli, sujuvasti
Luki Stiina mummollen.

Nyt ei mummo «lasiansa»
Enää yhtään tarvinnut,
Hänen lasisilmiksensä
Oli Stiina muuttunut.

Elli.

Tule nyt tänne, Ellini kulta,
 Waattehet tahdon riisua sulta,
 Arkia varten on puku tuo!
 Kasvosi pesen, silitän tukkas,
 Vedän sun jalkaas koreimmat sukkas;
 Myös punaiset kengät sä vielä saat.
 Hamehes uusi aivan on sorja! —
 Kas miten tyttöni onkin korja!
 Annappas suuta nyt mammalles!» —
 Äitinsä tahdon Elli nyt täyttää.
 Ja sitten maassa, kuin kuva näyttää,
 Istuu hän iloisna mielessään.
 Eipä nyt muista Ellinen muuta,
 Waan punakenkää likelle suuta
 Armahtamatta jo nostetaan.

Vuohi.

Allistellen vuohinen
 Katsoo eteens' kotvasen:
 Kuttu parka! kyllä nyt
 Lienet varmaan eksynyt?
 Mietti vuohi.

Mutta tuossa seura lie,
 Joka perille mun vie:
 Kaksi tyttöhattaraa
 Vastään tulla sipsuttaa,
 Mietti vuohi.

Tytöt astui, lepäsi,
 Samaten myös vuohiki,
 Mutta onpa hauska tää,
 Ehkä puhun heille: «mää».
 Sanoi vuohi.

«Tule, tule, partamies!
 Vuohilaumalle kenties

Voimme sua johdattaa,
Yksin tänn' et jäädä saa»,
Sanoi tytöt.

Ja he vuohen mukanaan
Veivät umpimähkään vaan.
Ikäväks tää seura käy,
Kun ei omaisia näy,
Mietti vuohi.

Jopa tuolla määkittiin,
Nyt jo vastaan riennettiin:
Onhan tuo se veli mun,
Annan sulle suutelun,
Mietti vuohi.

Riemu nousi mahtava
Pian koko laumassa;
Kadonnut taas löytyy on,
Onpa syytä ilohon,
Mietti kaikki.

Tyttö ja lintu.

Tyttö:

Sulo, soma lintunen,
 Miksi oot niin suruinen.
 Ett'et huoli pyynnöstäni:
 «Laula vähän mielikseni?»
 Miks' en sua ensinkään
 Luonani saa viihtymään?

Lintu:

Siksi että sydämein
 Suree, armas tyttösein:
 Riistettiinhan koto multa;
 Armoa siis pyydän sulta:
 Vie mua pesään rakkaasen,
 Kyllä sitten laulelen.

Pieni koulutyttö.

Katso pikku Nannaa vaan,
 Kuin hän nyt on iloissaan!
 Silmät loistaa, posket hohtaa.
 Mikä syy on? sanon kohta.

Äiti hyvä Nannalleen
 Puhunut on armaalleen
 Koulusta ja kumppaneista,
 Toimist' opin rakkahista.

Nanna hartaast' odottaa,
 Että kouluun mennä saa;
 Hattu päässä, nuttu päällä,
 Menee vaikka talvisäällä.

Kädest' äiti taluttaa,
 Koulun pian saavuttaa,
 Jossa toiveet suloisimmat
 Toteentuvat hartahimmat.

Nanna siivo, nöyrä on,
 Suora, aina peloton;
 Varttuu sangen viisahaksi,
 Tulee koulun kunniaksi.

Tästä Nannan vanhemmat
 Kiitoksensa antavat.
 Enkelitkin mielissänsä
 Hymyy Nannan nähdessänsä.

Pikku Pekka.

«**A**lkää äiti rangaisko!
 Älkää äiti kulta!
 Rikostain ma kadun jo,

Pyydän anteeks sulta.
 En ois suonut tosiaan,
 Mut pallo lensi ikkunaan.»

Vitsa oven rakohon
Pääsi koreasti,
Äiti rauhoittunut on,
Lausuu suopeasti:
«*Totuus* lasta kaunistaa,
Ja *katuvainen* anteeks saa.»

Niilo isän polvella.

Hei Soina,
 Hoi Soina,
 Hopeti, hopsis, hoo!
 Nyt me kylään menemme,
 Sieltä Aionon löydämme,
 Kättä sitten paiskataan
 Suuta kauniist' annetaan.
 No, no, ptruu, ptruu!
 Katso, lintu puussa,
 Mesi-marja suussa!
 Tuolla peippo laulelee,
 Pieni lähde lirisee.
 Hopeti, hopsis, hoo!
 Hopeti, hopsis, hoo!
 Jo on matka kuljettu,
 Jo on kyllin keinuttu,
 Kehtohonsa kukaties
 Pyrkii pikku matkamies?
 Hei Soina,
 Hoi Soina,
 Hopeti, hopsis, hoo!

Kylpy.

«Hyväpä on, että lauantai tuli,
Että myös lumi katolta sulii,

Ja Maija kylpyä toimitti,
Sillä sen äiti jo lupasi.

Minnekä mennyt lieneekin Maija? —
Vai enkö mä itse kylpeä tai'a?
Voisin kuin veljeni kylpeä,
Josta hän aina on ylpeä.»

Sieneen ja saipuaan Lilli nyt tarttuu,
Hierooa niin, että vaahtoa karttuu,
Lumelta kasvot jo näyttävi,
Saipua silmäiset täyttävi.

«Hoi, oi, mitäpä lapsi tääll' aikoo?
Sienet ja saipuat käsihin saiko?
Tuskin käänsin mä selkäni,
Kun se jo toimehen kerkesi!»

Maija hän toruu nyt ankarasti,
Ja Lilli itkevi katkerasti,
Mut taistelun jälkeen vuoteellaan
Lilli jo vaipuvi nukkumaan.

Lasten leikki.

(Lauletaan niinkuin „Min man var en konstig man“ j. n. e.)

Mieheni ol' aika mies,
 Monta konstia hän ties:
 Hän taisi hyvin niijata
 Ja kedon kukat poimia;
 Ja monta konstia hän ties.

Mieheni ol' aika mies,
 Monta konstia hän ties:
 Hän taisi hyvin niijata
 Ja kedon kukat poimia;
 Hän taisi Liisaa taputtaa
 Ja hänen kättään suudella;
 Ja monta konstia hän ties.

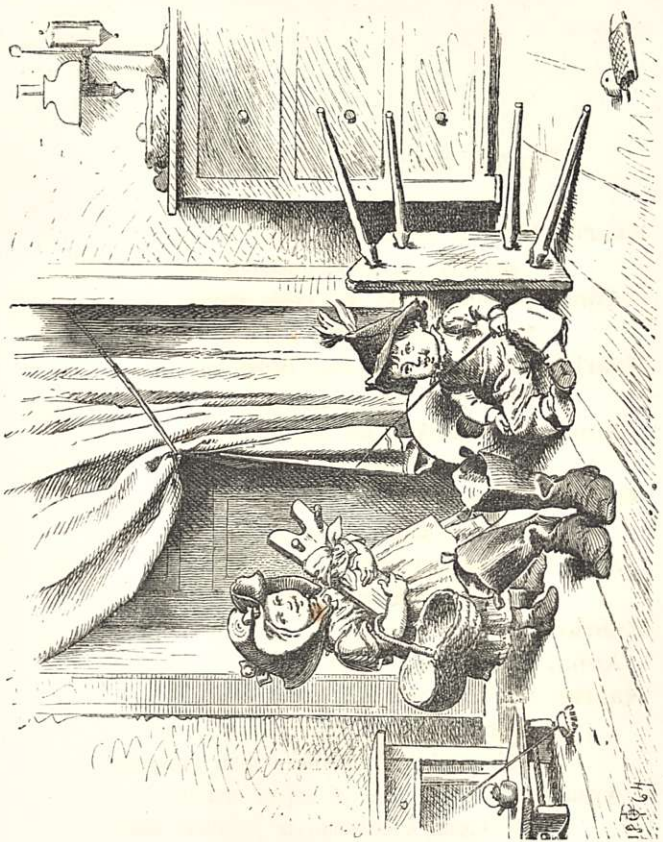
Mieheni ol' aika mies,
 Monta konstia hän ties:
 Hän taisi hyvin niijata
 Ja kedon kukat poimia;
 Hän taisi Liisaa taputtaa
 Ja hänen kättään suudella:
 Hän taisi soittaa nenällään
 Ja luki kirjat mielellään;
 Ja monta konstia hän ties.

Mieheni ol' aika mies,
Monta konstia hän ties:
Hän taisi hyvin niijata
Ja kedon kukat poimia;
Hän taisi Liisaa taputtaa
Ja hänen kättään suudella;
Hän taisi soittaa nenällään
Ja luki kirjat mielellään;
Hän taisi myöskin nukkua
Ja unestansa tointua;
Ja monta konstia hän ties.

Mieheni ol' aika mies,
Monta konstia hän ties:
Hän taisi hyvin niijata
Ja kedon kukat poimia;
Hän taisi Liisaa taputtaa
Ja hänen kättään suudella;
Hän taisi soittaa nenällään
Ja luki kirjat mielellään;
Hän taisi myöskin nukkua
Ja unestansa tointua;
Hän tiesi jättää hyvästi
Ja samassa hän kumarsi;
Ja monta konstia hän ties.

Pienet teaterin harrastajat.

- Kaarlo: Teateria leikkikäämme,
Vaun pian jo se päättäkäämme.
- Anna: No maltas nyt, jos saisin vaan
Mun nukkein vaatteet sopimaan.
- Kaarlo: Ma valmis oon, täss' istuin on,
Ja mieless' olen peloton.
- Anna: Niin minäkin; jos hattuni
Vaun olis vähän pienempi.
- Kaarlo: Niin vaan; ja isän saappahat
Ne ovat liian avarat.
- Anna: No, alkuun nyt, nyt ole vait',
Ja muista neuvot, jotka sait.
- Kaarlo: No niin.
- Anna: Nyt hiljaa.
- Kaarlo: (*kuvernöörinä Künassa.*)
Oi tyttösein, mi kumma saatti sun
Näin rohkeasti tulemaan mun luoksein.
- Anna: Ma köyhä oon, ja leipää etsimään
Ma läksin kulkemaan ja jouduin tänne.
- Kaarlo: Et tienne, että virka keisarin
On mulle suotu, suuri arvoltansa.

Anna: On kai se niin, mut äiti neuvoili
Ett' eessä Jumalan me oomme pienet kaikki.

Kaarlo: Mi rohkeus, sä onneton, jo vait',
Ei täällä sillä lailla neuvota.

(Kaarlo jatkaa hiljaa itseksensä.)

Se outo vaan, ett' ääni rinnassain
Ei soimaamatta salli puhettani.

(Ääneen:)

No kerro nyt, mi maa sun synnytti,
Joss' outo oppisi on saarnattuna.

Anna: Se maa on Suomi, maista ihanin,
Ja Herra taivahan on Jumalamme.

Kaarlo: Sä sanoillasi mua miellytät,
Se maa on mulle tuttu ollut muinoin.
Ma siellä synnyin. Himo kunnian,
Se saatti mun tän maani jättämään.

Anna: Olj veli mullakin, hän jätti isänmaan
Ja lähti maille vento vierahille.
Nyt sanotaan hän tulleen rikkahaksi,
Ja nousseen aivan suureen kunniaan.

Kaarlo: Et liene vaan sä Salon Annikki,
Mun armas, rakas sisareni?

Anna: Juur Salon Annikki ma oon.
Olisko totta? Heikki veljeni! —
(He syleilevät toisiansa.)

Molemmat:

Nyt Suomeen takaisin me lähtekäämme,
Ja maamme onnea vaan etsikäämme.

Pikku Marian jäähyväiset suvelle.

Jää hyvästi, mun metsäni,
 Nyt kanssa pienten lintuisi!
 Ja laaksot armaat, vihannat,
 Myös honkapuiset kukkulat.
 Jää hyvästi, jää hyvästi!

Jää hyvästi, mun lähteeni,
 Sä ynnä kirkas pintasi!
 Sun rantas, nurmes suloiset
 Ja ulpukkasi pienoiset.
 Jää hyvästi, jää hyvästi!

Jää, paimeneni, hyvästi,
 Niin myös sun sulotorvesi!
 Ja lehmäin kelloin tiukunta,
 Ja puussa käen kukunta.
 Jää hyvästi, jää hyvästi!

Jää, aamurusko, hyvästi,
 Jää, armas suvi-iltani!

Ja kaikki leikkikumppanit,
Myös leppäkertut kaunihit.
Jää hyvästi, jää hyvästi!

Kun työssä talven olla saan,
Ma sua muistan ainiaan;
Mun suveni, sä suloinen,
Sä mua muista samaten!
Oi, terve taas, oi terve taas!

Pienokaiset.

Kas joulu lahjoinensa
 Jo jälleen lähenee.
 Ja isät, äidit puotiin
 Miehiässä tulvailee;
 Mut pienet lapsukaiset
 Vai nekö kotiin jää?
 Ei suinkaan. Kiiruhtaapi
 Myös ulos joukko tää.

Vaan lapsille ken rahaa
 Ja neuvojansa suo?
 Sen tietävät he kyllä,
 Ne menee vaarin luo;
 Tääll' kukkaro jo heltyy,
 Ei puutetta nyt lie,
 Ja neuvon mukaan suoraan
 Tie «Ekberg'ille» vie.

Mut vaari vakaa, vanha,
 Hän jääpi kotihin,

Hän polttaa piippuansa
Ja katsoo «lehtihin».
Ja lapset, sydämissään
Vaaria kiittäen,
On joulupuhissansa,
Kyll' ymmärtänet sen.

Hanna.

(† Syysk. 13 p. 1873.)

Hanna oli sievä keijukainen,
 Äidin ilo, kodon kirkas tähti,
 Mutta lyhyt oli onnen päivä,
 Sillä täältä varhain pois hän lähti.

Miks' niin pian leivon laulu lakkaa?
 Miksi hiljainen on puron juoksu?
 Miks' ei aamun rusko kauvan kestä?
 Miks' on haihtuvainen ruusun tuoksu?

Vastaus on meidän povessamme,
 Kuiskaa lohdutusta suloisesti:
 «Mitä *täällä* onpi katoovaista,
Siellä pysyy ijankaikkisesti.»

Äiti lapsineen.

 äidin pieni keijukainen
 Vielä syliss' astuu vaan,
 Eikä liioin siellä pysy
 Avutt' äidin jaloillaan.

Mutta aika vierii, kuluu,
 Luota äidin karkailee
 Pienokainen kasvanunna,
 Ulos mailmaan astelee.

Silloin äiti hartahasti
 Rukoilepi ainiaan,
 Askeleet ett' olis pojan
 Suodut hyväks isänmaan.

Lähteen lirinä.

Vaiikka olen pienoinen,
 Onnea ei puutu;
 Yöt ja päivät lirisen,
 Eikä mielein muutu.

Taivaan valo suloinen
 Onpi mulle suotu;
 Kedon nurmi armainen
 Mulle majaks luotu.

Kukat Suomen lukuisat
 Puoleheni taipuu:
 Ilman linnut armahat
 Helmoihini vaipuu.

Kyllä talvi raivokas
 Mua sorteleepi:
 Kevät sentään armias
 Mua muisteleepi.

Vapahana juosta saan,
Mikä mua estää?
Kauvan nautin, nautin vaan,
Kyllä kesä kestää.

Silloin Suomen pienoiset
Luoksein tulla voivat,
Heille aalton vienoiset
Tervehdystä soivat.

Eeva ja Matti.

iti riensi leipomaan,
 Pienet rupes huutamaan,
 Isä heijas, rallasi,
 Kaksoisille lauleli:
 «Tussa lulla,
 Tupakkarulla,
 Kuka teidän käski tänne tulla».

Nukkui vihdoin molemmat,
 Silmät umpeen painoivat,
 Isä pöydän äärehen
 Istuu kohta mieltien:
 «Tussa lulla,
 Tupakkarulla,
 Jopa Nukku-Matti taisi tulla».

Vieläpä! kas veitikat
 Jälleen silmät avaavat,
 Eeva laulaa vallaton,
 Rientänyt kun syliin on:
 «Tussa, lulla,
 Tupakkarulla,
 Kas ei Matti huoli luokses tulla».

Kotiinpäin.

(Lauletaan niinkuin „Juokse porosein“.)

epo, hevosein,
 Nopsajalkani,
 Näytä taitosi,
 Riennä kotiinpäin!
 Siellä lepoa
 Saamme nauttia.

Siellä armaani
 Vartoo tuloain
 Askaroiten vain.
 Siellä veljesi
 Sua kaipaa,
 Potkii, hirtuilee.

Siellä leimuaa
 Tuli iloinen;
 Ruoka kultasen
 Pöytää koristaa;
 Sinä seimestäs
 Löydät heiniäs.

Saanpa kallistaa
Pääni väsyneen
Lepoon suloiseen;
Tra, la, la, la, laa.
Sinä samaten
Vaivut unehen.

Kuu jo kumottaa,
Yö on joutunut,
Luonto nukkunut.
Tra, la, la, la, laa.
Hepo hevosein,
Joudu kotiinpäin.

Hepo hevosein,
Nopsajalkani,
Näytä taitosi,
Riennä kotiinpäin;
Siellä lepoa
Saamme nauttia.

Suomen kaarti 1877—1878.

Kun sota Turkinmaalla
 Jo riehui parhaillaan,
 Ja viattomain veri
 Vuos' siellä tulvanaan,
 Niin silloin miehet meidän
 Myös riensi rivihin,
 Ja moni isä jätti
 Nyt vaimon, lapsetkin.

Laps' kotinurkassansa
 Vuodatti kyyneleen;
 Pois läksi isä armas
 Kentiesi ijäkseen.
 Mut povehensa painoi
 Nyt äiti surunsa,
 Ja hiljemmin kuin ennen
 Hän kätki kaipuunsa.

Sodasta kuului sana:
 «Teidänpä kaartikin
 Muassa ottelossa

Ol' Gorny Dubniakin,
 Kun vankka Suomalainen
 Se hakkas päälle vaan; —
 Mut moni sentään kaatui
 Sotahan ankaraan».

Ja toinen sana kertoi:
 «Kun yli Balkanin
 Kovassa pakkasessa
 Miehissä mentihin,
 Ei ollut leipää tarpeeks',
 Ei myöskään vaatteita,
 Vaan nälän, kylmän vaiheet
 Nyt saatiin kokea».

Sanoma kuului kolmas:
 «Miehenne joukottain
 Uhriksi taudin joutuu,
 Mink' ennättävät vain;
 Ja hiljallensa hiipii
 Jo kuolo monen luo,
 Ikuista rauhaa tarjoo
 Ja väsyneelle suo».

Sill'aikaa rauha tehtiin
 Ja sota lakkasi,
 Ja harventuneet rivit
 Kotihin palasi;
 Myös joukko meidän pieni

Läks' paluumatkallen,
Ja uupuneena saapui
Se kotimäellen.

Ja Suomi armas jälleen
Tervehti miehiään
Ja tarjos kotilieden
Palkaksi vaivan tään;
Nyt vaimot, lapset sulki
Syliinsä armaisen,
Ja haavat sydämmitten
Taas meni umpehen.

Lillin terveiset pääskyselle.

i, mitä kuulin!
Oliko, armas,
Suloista ääntäs,
Pääskyseni?
Kauvan sä viivyt
Etelä-mailla;
Kuitenkin kiitän,
Että sä muistit
Ystäväsi.
Täällä on talvi,
Pakkasen viima,
Suvia sentään
Odotetaan!

Silloin sä kiidät
Veljies kanssa
Pohjolan maille
Lillisi luo!
Rakennat täällä
Pesäsi pienen,

Laulelet laulus
Riemukseni!
Mutta mä täällä
Rukoilen Herraa,
Ystävä, sua
Varjelemaan.

Pienokaisen tulo.

Kun oli talven valta
 Tuo jäinen särkynyt,
 Ja pitkän unen alta

Taas kevät elpynyt:
 Niin nykäytti päätään
 Jo rannan kukatkin,

Ja heille suutelonsa
Soi puro armahin.

Ja kukkasille rannan
Pien' joki lausui näin:
Ma lainan teille annan,
Mun pienet ystävään!
Se kasvoi helmastani,
Se onpi lapsi maan,
Vaan taivahasen kuuluu
Sen henki ainiaan.

Ja eteenpäin se juoksi,
Tuo valpas puronen;
Mut rantaan kukkain luoksi
Jäi lapsi armainen.
Ja kukkasesta kukkaan
Ol' riemukulkunsa,
Ja äidin helmaan viimein
Se päätti matkansa.

Oi, riemu taivahinen!
Oi, autuus verraton!
Tuo vaimo onnellinen,
Mi äidiks tullut on! —
Ja vasten rintaa sulki
Hän aarteen kaivatun
Ja silmä silmään taipui
Ja sielu sieluhun.

Pienokaisen syntymäpäivä.

Vai vuoden vanhako olet nyt?
 Oi, lastansa armahaista
 On äiti hellästi holhonut;
 Ja siipeins' alla hän suojellut
 On käpyä pienokaista.

Ja «mamma» lapsensa lausumaan
 Saa äidin rakkaus varhain;
 Ja pienet jalatkin taipumaan,
 Kun pitkin tuoleja johtaa vaan
 Saa äiti lempeä parhain.

Tuo ruusun-hohtava pieni suu,
 Se armaasti hymyileepi;
 Kentiesi nauruunkin asettuu,
 Kun veli, sisar tai joku muu
 Sun kanssasi leikitseepi.

Mut lapsuus vierivi suloinen,
 Ja «pikku» mieheksi varttuu,

Ja isänmaa, tuo armainen,
Työn vaatii lastensa kaikkien;
Siit' onnea sille karttuu.

Kyll' ääntä rakkahan isänmaan
On «pieno» kuuleva varhain;
Kun pari kymmentä kuluu vaan,
Hän seisoo vahtina Suomenmaan
Ja on sen pojista parhain.

Kissa kokkina.

Riens' aamulla Liisa torillen,
Mutt kotona kissa poloinen

Nyt herää aamu-unestansa
Ja luulee seurassa olevansa:

«Miu, miau, hyvää huomenta!
 Muistatkos, Liisa, suurusta?
 Ma nälkään näännyn, usko se vain,
 Kun eilen ruuatta olla sain».

T. J. 1874

Vaan Liisa ei kuule, hän poissa on,
 Ja kovin on Missinen onneton.
 Mut silmät kun oikein auki saa,
 Hän padan liedellä oivaltaa,
 Ja aate jättiläis-suuruinen
 Nyt valtaa mielen Missisen:
 «Ma pukeun Liisaksi paikalla
 Ja häärin emännän toimissa».

Ja neitsyn huiviin ja hameesen
Nyt pukeutuu herra Missinen,
Ja padan etehen asettuu
Niin arvokkaana kuin joku muu:
«Mut täytyyhän kokin maistella
Eik' ateriaansa pilata».
Vaan kova omni! — jo kolkuttaa,
Siis täytyy meidänkin lopettaa.

Tytön kiehkura.

Sitoo sepelettä impi,
 Siihen kiertäin laakson liljat,
 Nurmen ruusut kaunihisti
 Yhdistäen sitoelmaan.
 Varsin sievään ruusut taipuu
 Liljain vieress' ollaksensa,
 Suloisesti levitellen
 Kumpaisetkin tuoksuansa.

Tuli poika tytön luokse
 Kyselevi neitoselta:
 «Mikä aatos onpi siinä,
 Mikä johti päätöksesi,
 Ettäs olet laakson liljat
 Ynnä nurmen sorjat ruusut
 Sepeleeksi sommitellut?»

Vastaten nyt tyttö lausuu:
 «Pelko Jumalan on liljat,
 Ruusut ovat rakkautta

Kallihisen isänmaahan.
Niissä onpi esinettä
Hartauden, toimen mulle
Koko elin-ajakseni,
Vielä hautaan vaipussa.»

Puu ja vesat.

Käsin hellin siemen oivallinen
 Pantiin maahan, peitettiin.
 Ehti tuskin päivä paistaa,
 Kaste-kyynel kylvetellä
 Maata, missä siemen piili,
 Ennenkuin jo vesa kaunis
 Ihasteli valon ihanuutta.

Tuli taimi puuksi vähitellen,
 Oli kaunis kuni neito,
 Ihana kuin metsän impi,
 Muita oli puita suloisempi.
 Jo sen siimehessä käki kukkui,
 Linnut lauloi lemmeänsä,
 Paimen siellä suudelmansa
 Punastuen antoi armaallensa.
 Tuli vaihetellen kesät, talvet,
 Nopeasti vieri vuodet,
 Jopa myrsky monta kertaa
 Oli puuta säälimättä lyönyt.

Iski kerran ukkonen sen kylkeen,
Repi oksat, särki varren.
Puu jo päättään kallistavi
Hiljaan odottaen kuolemaansa.
Mutta kumma! — vesoja nyt nousee —
Kaunihia, tuuheoita —
Emäpuuta ympäröimään,
Aivan kuni lapset äitiänsä.

Kansat suuret, polvikunnat kuolee,
Tuonelaan ne kutsutahan,
Jättää heidän täytyy *kaikki*,
Mutta uusi suku kasvaa,
Häärii heidän rinnallansa,
Herättäen toiveet suloisimmat,
Vanhempien vaipussa hautaan.

Lampi ja koski.

(Mukaelma.)

Syvistä aatteista

On lampi meluton

Kuvaus hiljainen,

Opiksi nuorison.

Ja koski pauhaten

Kuin myrsky ainaki

Se puhuu neuvoen:

Oo valmis työhösi!

Kun ensin hartaasti

Sä mietit asiaa,

Niin sitten vakaasti

Voit työsi aloittaa.

Lapsi ja äiti.

Lapsi: Ilmoita äiti, miks' isä kuoli
Jättäen meidät?

Äiti: Lapseni armas, niin oli tahto
Jumalan, Luojan.

Lapsi: Oi! mitä vasten taisikin Luoja
Näin kova olla?

Äiti: En sitä tiedä; ehkäpä tahtoi
Kurittaa meitä.

Lapsi: Älä sä itke, äitini kulta,
Kyllä jo arvaan:
Jumala tahtoo minusta miehen
Tueksi sulle.

Aamu-huokaus.

Kun aamutähti kirkkahasti loistaa,
 Ja päivä armainen yön sumut poistaa,
 Ma puolees käännyn, rakas Isäni,
 Ja rukoilen: oi, kuule lastasi!

Ma olen rauhan unta jälleen maannut,
 Ja armaan valosi taas nähdä saanut;
 Se ansiosi on; oi, Herrani,
 Mun sydämeni Sua kiittävi.

Vaan päivän helteestä kun sydän uupuu,
 Ja voimaa sua seurata jo puuttuu,
 Ma silloin teen, mit'en ma tahtoiskaan
 Ja vaivun syntiin synnist' yhä vaan.

Kyll' olen kurja ansioita vailla,
 Vaan käskystäsi tohdin lapsen lailla
 Sun luokses tulla, Totuus, Elämä,
 Sä sentään et voi mua hyljätä.

Oi, ole kanssani, kun myrskysäällä
On sydän hukkumaisillansa täällä,
Sä mua tue, neuvo, ojenna,
Ja tietä oikeata osoita!

Oi, että Sulle uhrata ma voisin
Mun elämäni kokonaan, niin oisin
Ma onnellinen aina tääll', ja tuolla
Elämän lyhykäisen tuolla puolla.

Kun sitten joutuu illan kultahetki,
Ja päättyneet on päivän puuhasetki,
Iloa, rauhaa tunnen, rinnassa
Ja voimaa taivaallista povessa.

Koto.

 i, koto armas, suloinen,
 Ma sydämessä laulelen
 Niin usein ylistystäsi, —
 Miks' en mä sitä sanoisi?

Sä annoit mulle elämän,
 Mull' olit suoja lapsuuden,
 Ens' askeleeni johdatit,
 Mua siipeis alla varjelit.

Kun äidin helmaan pakenin,
 Ol' siellä turva parahin;
 Hän poisti surut haikeat
 Ja silmäin taasen loistivat.

Ken oli isän vertainen,
 Niin ylevä, niin herttainen,
 Niin jalo, suora, vakava?
 En miestä moista tiennyt ma.

Mun sisarein ja veljeni,
He kyllä kanssain riiteli;
Mut kiista, sopu olivat
Meill' aivan yhtä rakkahat.

Vaan päivät ovat lapsuuden
Jo multa menneet maillehen;
Nyt myrsky usein raivoilee
Ja kodon rauhaa häiritsee.

Edestä kodon eläisin
Ma mielelläni kauankin,
Vaan isänmaa on kalliimpi,
Sen eestä kuolla kelpaisi.

Väinämöisen soitto.

(Lauletaan kuin: „Djupt i hafvet på demantehällen“ j. n. e.)

Hongikossa sulo-ääni kaikkuu
 Väinön kaunihin kantelen.
 Kauvas soitto-säveleensä raikkuu
 Yli vuorien, vesien.
 Laulu voimallansa luonnon lumoa,
 Surun, huolen, murheen yli voiton saa,
 Sointuisuutta se synnyttää
 Ja sydämiä kaikkein miellyttää.

Järven laineet hiljaan aaltoellen
 Esiin Vellamon kantavat.
 Tapiolan immet kainostellen
 Joka oksalle istuvat.
 Ilman sankaritkin alas laskeutuu,
 Pienet laululinnut myöskin kokoontuu,
 Eivät pedot nyt puutukkaan,
 Soittoa Väinämöisen kuullessaan.

Kaiku Suomen laulu, Suomen kieli
 Yli rakkahan isänmaan!

Voittaos sä Suomen kansan mieli,
Puoleks' ei, mutta kokonaan!
Juurru kiinteästi joka sydämeen,
Kasva siellä tammen lailla vitkalleen,
Ole vapaa ja peloton,
Sun voittos kerran loistavainen on!

Schweiz.

i, muistatkos sä, kuinka ain' asti pilvihin
 Kohoovat Alpit Schweiz'in kukkuloin valkoisin?
 Ja kuinka lumivyöryt uhkaapi matkaajaa,
 Ja kuinka «Rhône-Gletscher» sun mielees vaikuttaa?
 Sa muistat sen?

Ja muistatkos sä, kuinka on vallan suloiset
 Nuo sievät alppiruusut ja vuokot tuhannet,
 Vaikk' ompi ilma kolkko ja viima vinkuilee,
 Ja vieressäsi kosket kohisten pauhailee?
 Sa muistat sen?

Ja muistatkos sä, kuinka on laaksoss' rauhaisaa,
 Ja kuinka käki kukkuu ja kyyhky kukertaa?
 Ja kuinka kellot soivat ja kutsuu temppeeliin,
 Miss' oiva Sana tunkee syvälle sydämmiin?
 Sa muistat sen?

Ja muistatkos sä, kuinka siell' onni majailee
 Ja köyhimmänkin olot lempeesti valaisee?
 Sill' kaiku vapauden se kaikkialta soi?
 Ja jalo kansa näyttää, min vapahana voi?
 Sa muistat sen?

Kevään voitto.

On kevät, talvi kauan taistellut —

Kuin sotasankarit niin hartaat,
 Ja voittoon kumpikin on uhrannut
 Voimansa ylevät ja parhaat.
 Vaan talvi uupuneena nyt
 On vallastansa erinnyt.

Ja riemujuhlaan kevät pukeutuu
 Kuin morsian, mi vihkimiseen rientää;
 Jo kukat maasta kohta puhkeutuu
 Ja kaste timantteina kiiltää:
 On puutkin hiirenkorvallaan,
 Ja linnut kotomatkallaan.

Sä sulokevät, joudu luokseni
 Ja särje talven jäinen valta!
 Mua virvoittakoon vienot tuulesi
 Ja nostakoot mun tuskain alta.
 Tuo jälleen mulle enkeli,
 Mi sydämestäin pakeni!

Lähde ja virta.

Niin hiljaa lähde juoksee juoksuansa,
 Niin tyytyväisnä vaan, kun suudelmansa
 Sen pintaan aallottaret vienot painaa,
 Kun valon sille päivän säteet lainaa.

Vaan virta koskinensa kohiseepi
 Ja rajutuulten kanssa raivoileepi,
 Ei rauhaa sille laisinkaan oo suotu,
 Se on kuin taisteluita varten luotu.

Ja minä! miks'en ole lähteenlainen?
 Miks'en mä ole hiljaa, tyyni vainen?
 Ma miksi oon kuin virta koskinensa,
 Mi yhä riehuu voimall' aaltojensa?

Sä olet taistelua varten luotu,
 Sentähden sulle ei oo rauhaa suotu,
 Vaan katso lähteesen! se alkus ompii,
 Se sulle onnen jälleen antaa voipi.

Haudan partaalla.

Kevään vieno hengähdys virvoitusta
Tuoda tahtoo mieleni ahdingossa,
Mulle jälleen kuiskata lohdutusta
Vieressä haudan.

Rauhan löysit, taattoni armahainen,
Rintain valtaa kaipaus: vaan en huokaa
Toivotonna; maailman myrskysäistä
Nukkuos poies!

Haudallesi, keskelle kukkasien,
Länsituuli lempeä vaipukohon,
Suudellen sun kumpuas tuokoon sulle
Ikuisen rauhan!

Tähdet.

(F. M. Franzèn'in).

Loissansa Fannynen
 Katsoi tähtiin, lausuen:
 «Monin silmin Jumala
 Katsoo Fannya!»

«Jumala on täälläkin,
 Fanny! katso kukkihin!
 Niistä silmäin Jumalan
 Näemme loistavan».

«Äiti, nytpä Jumala
 Eessäin seisoo kirkkaana;
 Silmistäs Hän katselee
 Mua, hymyilee».

Äiti.

(Mukaelma).

Lapseni, sulje,
Sulje silmäsi vaan;
Hiljaa aivan
Laulan sun nukkumaan.

Kyllä mä valvon:
Nuku mun Helmini;
Kaukana kerran
On ehkä äitisi.

Sitten kun itket,
Muistele valvojaa,
Mi nukkumahan
Sinua tuudittaa.

Hämärä.

(Englannin kielestä).

Hämärä onpi kolkko,
 Ja myrsky se riehuvi;
 Kuin siivet merilintuin
 Nyt laineet liehuvi.

Vaan mökissä kalamiehen.
 On valo vienoinen,
 Ja ruutuun painettuna
 On kasvot pienoisen.

Lähellä lasia aivan
 Sen silmät tuijottaa,
 Kuin näkisivät hahmon,
 Mi esiin pujahtaa.

Ja väikkyen varjo äidin
 Mökissä liikkuvi,
 Se kohoo kattoon asti
 Ja taasen laskeupi.

Mitä pienoiselle kertoo
Tää myrsky ja musta yö?
Mitä meren kertovi aalto,
Kun rantaa vastaan lyö?

Ja miksi meri tuima
Ja tuuli, kun raivoaa,
Sydäntä koskevat äidin
Ja posket kalventaa?

„Jalovalko“ *).

Mukaelma.

Kukkuloille Alppien
 Sijas sait sä Jumalalta,
Jalovalko; lumen alta,
 Yksin, kevät-ilmatta
 Lepäät vuoren helmassa.

Siellä, missä salamat
 Leimahtelee taivahilla,
 Missä vuohet iloisat
 Hyppi vuorten laitehilla,
 Missä väijyy kuolema,
 Kukoistat sä puhtaana.

Näin sun kerran illalla —
 Ihanamp' et ollut milloin, —
 Jyrkän paikan reunalta

*) Alppivuorilla Schweizissä kasvaa korkeammilla kukku-
 loilla eräs valkea kukka, jolla saksankielellä on nimi „Edel-
 weiss“ s. o. jalovalko.

Sinut tempasin ma silloin,
Sinut, kaino kukkanen,
Koristus sä Alppien!

Kuten sinä, ihminen
Taistelunsa taistelevi,
Katsoo ylös taivaasen,
Yksin Herraan luottelevi,
Jättäin Hänen haltuunsa
Oman mielivaltansa.

Ehtoo-virsi.

(Suomennos.)

Jo päivä laskee, kuitenkin
Luonamme olet alati,
Ja nukkuissamme, Jumala,
Sä olet yömmе vartia!

Ja Herran siipein varjossa
On maat ja kylät levossa,
Myös hyvän lasten turvaksi
On enkelit ain' avuksi.

Ken Herran käskyt noudattaa,
Hän suloisesti maata saa;
Hän nousee jälleen iloissaan
Ja kiittää Isää ainiaan.

Tytön rukous.

(Lauri Stenbäck'iltä.)

Ma lankean sun ristis juurehen,
 Ja nostan silmäin tykös rukoillen:
 Oi, Herra, älä hyljää lastasi,
 Suo rukouksein nousta luoksesi!

Niin kirkas onpi tähtiloistosi,
 Ja orjantappurat on kruunusi.
 Suo, että sua oikein rakastan,
 Jok' armos annoit mulle runsahan!

Mun itse ostit synninvelasta,
 Et antanut mun eestäin hopeaa,
 Sä henkes annoit, lahjan kalliimman,
 Elämän mulle lupaat voittoisan.

Kas, pelossa kun tulen eteesi,
 Niin köyhä, kurja kuin ma olenki,
 Sä avaat sylisi, ja minä saan
 Sun luonas armon, rauhan armiaan.

Sun oma veres puhdistaa pi mun,
 Ja haavojesi puoleen kallistun, —
 Mun Jumalain, en päästä sinua,
 Jos et sä vielä siunaa minua.

Oi, tutki, olenko sun omasi!
 Ett' oisin hyvä, onpi tahtoni,
 Oi, että hiljaan voisni rukoilla,
 Ja aina silmäis eessä seisoa!

Mit' onpi mailma, mitä kultansa,
 Jos sinä vaan voit mua rakastaa?
 Itsessään tunnen rakkautesi,
 Siit' antaa vakuutuksen sieluni.

On maasi rikas, suloistapa ois,
 Jos onnellisna siinä elää vois,
 Vaan verrattoman suloisempana
 On elämä sun luonas, Jumala.

Eloni olkoon palvelustas vaan!
 Sä siihen anna Henkes ainiaan!
 Mun sieluin majaillla suo taivaassa,
 Sielt' onpi voima, voitto joutuva.

Ja tyyni, pyhä silloin olisi
 Mun elämäni kuni sabbathi,
 Mun yhä paremmaksi huomaisit,
 Ja tekos mielelläsi näkisit.

Ja kuu ja tähti vaipui pilvehen
Ja tuuli lauloi surusävelen,
Vaan rauhaa oli tytön rinnassa
Ja taivaan ovi hälle avoinna.

Emman tähti.

(Käännös.)

Taivasta kohti katselen,
 Kun päivä laskee jällehen,
 Minulla tähti siellä on,
 Niin kirkas ja niin nuhteeton.

Se ompi katse isäni,
 Ei nähnyt häntä silmäni,
 Hän täällä viipyi ajan vain,
 Ja lähti, mailmaan tullessain.

Hän seuraa mua ainian,
 Ja viittaustaan tajuan,
 Kun tähti välist' ainaki
 On tavallista kirkkaampi.

Taas sanani ja tekoni
 Jos olleet ei, kuin pitäisi,
 Jo silmästä sen tähtösen
 Ma keksin surukyynelen.

Kun tähti oli suruissaan,
Ma mietin itsekseni vaan:
Mun tähteni en salli, en,
Ett' onpi taivas murheinen.

Se toki leppyi jällehen,
Sill' illalla, kun hartaasen
Ma rukoukseen turvasin,
Sen hymyä taas oivalsin.

Oi, tähti! suo, ett' kuvastan
Sun kirkkauttas ainian,
Jos sitten hymyyt minulle,
En punastua tarvitse.

Kun elämäni aurinko
On rauhan maille mennyt jo,
Sä johdat mua luokse sen,
Mi ystävä on orpojen.

Tanssikarhu.

(G. F. Lessingiltä).

Kun karhu, päässyt kahleistansa,
 Jo metsään palas jällehen,
 Hän tanssitaitoansa veljillen
 Nyt näytti takajaloillansa.
 «Kas», huusi hän, «min taidon mailmass' saa!

Jos lystääpi, niin matkikaa.
 Jos taidatte!» «Pois!» toinen jörisi,
 «Se konsti, joskin olisi
 Se harvinainen, vaikea,
 Ei ilmoita kuin kurjan henkes' orjuutta.»

Haltiaain laulu vetten päällä.

(Goethe'ltä).

Kuin vesi onpi

Ihmishenki:

Taivaasen nousee,

Ja alas maahan

Se jälleen vaipuu

Iäti vaihtuin.

Kallioseinän

Korkeudelta

Kun virta vierii,

Se vuorta vastaan

Niin ihanasti

Utulainein lyö;

Ja suudeltuansa,

Se piillen, hiljaa

Nyt lankee

Syvyyden helmaan.

Putousta

Jos kohtaa paasi,

Se vierii äissään
Astehittain
Manalaan.

Jo tyyntyneenä
Se nurmilaaksoa kiertää,
Ja järven peilihin
Katsovi tähdet
Muotoansa.

Tuuli on laineen
Lemmikki armas;
Se vaahto-aallot
Pohjasta nostaa.

Ihmisen henki.
Sa oot kuni vesi!
Ihmisen onni,
Kuin tuuli sa oot!

Postiljooni.

(Lenau.)

Kevät-yö ol' suloinen;

Pilvet hopeaiset

Heitti kukkakummuillen

Varjot liehuvaiset.

Metsä oli levollaan;

Autiolla tiellä

Kuutama se yksin vaan

Valvell' oli vielä.

Hiljaa kuiskas tuulonen,

Kun se kevätlasten

Kulki makuuhuoneesen,

Noiden armiasten.

Tyyni oli laaksossa.

Puron pienen juoksu;

Sillä ylen ihana

Oli kukkain tuoksu.

Mutta postiljoonini,

Ruoskaa heilutellen,

Vuoret laaksot kulkevi

Torveen puhallen.

Neljän hevon uljahan
Kaviot ne kaikui
Läpi metsän vihannan,
Että vuoret raikkui.

Vainioiden ohitse
Joutuin jouduttihin,
Unelmina taaksemme
Kylät jätettiin.

Tuolla oli kirkkomaa
Keskell' ihanuutta,
Sepä mieleen vakavaa
Tuotti totisuutta.

Kirkonseinään nojaten
Seisoi soma risti,
Jossa kuva Kristuksen
Kohos kaunihisti.

Mies näin kulki kulkuaan,
Vihdoin vaipui huoleen;
Pidättipä hepojaan,
Katsoi ristin puoleen:

«Hengähtäkööt heponi
Hetken kukkulalla!
Tuolla virkaveljeni
Lepää turpeen alla.

Se ol' oiva kumppani!
Muistanpa ma aina,
Kuinka torveen puhalsi
Kelpo veikko vainaa.

Tähän aina seisahdan,
Maassa lepääjälle
Mielilauluns' puhallan,
'Tervehdykseks' hälle».

Sävelet hän lähetti
Tuonne torvellansa,
Että niitä kuulisi
Veli haudassansa.

Vuoren kaiku ihana
Hälle toi ne jälleen;
Vastasiko vainaja
Näin nyt ystävälleen?

Edespäin nyt mentiin vain
Pitkin seudun teitä,
Kauvan kuulin korvissain
Torven säveleitä.

Syys-ilta.

(Longfellow.)

n ilta pimeä, valju
 Ja ankara myrskysää.
 Kuin siivet valkean allin
 On aallon vaahtopää.

Vaan majassa kalamiehen
 On valo, mi tuikkivi,
 Ja lapsonen ikkunasta
 Merelle katsovi.

Hän likemmin ikkunata
 Vaan painavi kasvonsa,
 Kuin etsisi silmä kaukaa
 Kaivatun haahmoa.

Ja liikkuvan vaimon varjo
 Se huoneessa kuvautuu.
 Nyt levotonna se nousee,
 Taas istumaan laskeutuu.

Oi mitä raivosa myrsky
Yön tullessa kertoilee,
Kun kurjan ikkunan läpi
Se lapselle haastelee?

Ja mitä raivosa myrsky
Nyt äidille ennustaa,
Kun puna poskilta poistuu
Ja askeleet horjahtaa?

Joulusatu nälkävuotena.

❁ Oli jouluaatto. Keskellä lattiaa seisoi korkea joulu-puu makuisineen, kynttilöineen. Äiti sytytti viimeiset kynttilät. Isä kutsuttiin sisään, sitten avattiin ovet ja sisään hyppäsivät lapset, ilo sydämessä, ilo silmissä. Tässä oli riemua, sen voit uskoa.

Samassa koputettiin ovea ja sisään astui pitkäpartainen joulu-ukko, keppi kädessä, säkki selässä. Lapset säikähtyivät ja vaikenivat.

«Lieneekö hyviä lapsia talossa?» kysyi ukko.

«On kyllä», uskalsivat lapset vastata, toivoen säkistä saavansa joukon lahjoja.

Mutta ukko oli yksitotinen eikä säkkiänsä avannutkaan. «Kuulkaa, pienokaiset,» sanoi hän, «tähän asti olen joka vuosi tuonut teille paljon lahjoja, tahdottekos tänä vuonna minulle antaa? Suomessa on nyt kova nälkävuosi, säkkini on täynnä lahjoja, joita hyvät ihmiset ovat käskeneet minun viedä ympäri maata. Jos tekin tahdotte jotain lähettää, niin tehkää se kii-reesti, sillä en jouda odottaa.»

Lapset hämmästyivät vähäisen, mutta kun näkivät isän avaavan kukkaronsa ja äidin ottavan tee-pöydältä kaikenlaista, niin lapsetkin poimivat joukon na-

musia joulupuusta, niin paljon kuin vaan joutuivat. Se olikin ainoa, mitä he voivat pois lahjoittaa. Ukko meni, lahjoja ei näkynytkään, namusia oli vähemmin kuin ennen, mutta ilo oli sentähden yhtä suuri. Kenties oli hiljaisempaa, sillä kun lapsi jonkun kerran antaa pois, mitä itse olisi tahtonut pitää, niin tuntuu sydämessä niin rauhalliselle ja iloiselle, vaikk' ei juuri ole halua tanssimaan tai nauramaan.

Yksi tässä vaan ei ollut iloinen; se oli pikku Helmi. Hän oli kuusvuotinen eikä ymmärtänyt koko jouluukon puheesta muuta, kuin että jäi ilman joululahjoja. Kun siskot vielä lisäksi antoivat pois niin paljon joulu-namusista, niin arveli Helmi, että ukko liikaa vaati, ja pisti salaisesti kaikki, mitä itse otti, omaan taskuunsa. Kuinka nyt kävikin, sitä ei kukaan voi tietää, mutta totta on, että joka kerta kun Helmi pisti käden taskuun, namusta ottaakseen, niin se poltti — poltti niin että pienet sormet yhtä kiireesti pois otettiin. Kun sitten ilta loppui, ja lapset vanhemmille hyvästi sanoivat, pikku Helmi ei voinut isän ja äidin silmiin katsella: nekin polttivat. «Pikkuseni on liian väsyksissä,» sanoi äiti, nosti Helmin sänkyyn, luki rukouksen ja suuteli häntä.

— Mitä se oli? — äidin suutelokin poltti! — Helmi säikähtyi, pisti pään peiton alle ja tahtoi nukkua. Mutta — kuinka julmaa! — peitto poltti, sänky poltti, Nukku-Matin hiekkakin poltti! — Ei Helmi parka saanut unta!

Kaikki oli hiljaa; siskot nukkuivat, Helmi vaan valvoi.

«Nouse kiireesti ja tule minun kanssani,» kuuli tyttö parka jonkun sanovan. Hui! kuin lapsi pelkäsi. Hän pani silmät umpeen ja oli nukkuvinansa, mutta se ei auttanut. Hän näki kuitenkin että joulu-ukko seisoi hänen vieresssä, ja tunsu kuinka ukon isot kädet nostivat hänen sängystä ja pistivät hänen turkin alle, ja kuinka ukko lensi ulos ikkunasta. Hui! kuinka oli kylmä, kuinka pikku Helmi vapisi. Ääneti ukko lensi, lensi vaan niin kiireesti niin pitkän matkan, eikä Helmi uskaltanut kysyä mihin. Lopuksi hän seisahdettiin, avasi turkkinsa ja käski Helmin katsella ulos. Edessä oli ikkuna ja sen kautta katseli Helmi sisään isoon tuupaan. Siellä istuivat muutamat vaaleat ihmiset pöydän ympärillä, he olivat par'aikaa syöneet. Nyt he nousivat, panivat kädet ristiin ja vanhus lausui: «Siunatut olkoot ne hyvät ihmiset, jotka armahtivat meitä!» — Tähteistä näkyi, että heidän jouluruokansa oli kovaa leipää ja joku keitos ollut. Siitä he niin hartaasti kiittivät! Sitä ei Helmi voinut ymmärtää.

Joulu-ukko pisti taas Helmin turkkinsa alle, lensi vielä kiireemmin pitkän, pitkän matkan. Kun taas sai katsella ulos, näki Helmi pienen tuvan, missä vaan oli kaksi ihmistä. Vaalea vaimo, joka makasi sängyssä, ja nuori tyttö, joka sängyn vieressä itkien istui. Yhtäkkiä avattiin ovi, ja sisään riensi poika, iso kori kädessä, iloisesti huutaen: «Äitini, siskoni, meidän ei tarvitse kuolla! Katsokaa mitä joulu on meille tuonut!» — «Äiti, äiti,» huusi tyttö, «tässä on ruokaa, syö, armas äitini.» — Mutta äiti ei vastannut, ei liikkunut, tyttö katseli häntä, koski kädellensä äidin otsaa, ja sanoi,

katkerasti itkien: «Voi veliseni! se tuli liian myöhään, hän on jo nälkään kuollut».

Kolmannen kerran lensi joulu-ukko, mutta ei niin pitkää matkaa. Kolmannen kerran sai Helmi pienen tuvan nähdä. Se oli yhtä puhdas ja soma kuin entiset, ja niinkuin entisissäkin oli tässäkin valkea liedessä, mutta lattialla oli joukko lapsia. Heillä oli kaikilla vehnärinkeli kädessä — aivan samanlainen kuin ne, jotka äidin tee-pöydällä olivat olleet — ja lapset näyttivät niin onnellisilta, että Helmi mielellään olisi heidän keskellään istunut. Pöydällä oli kori, ja siitä otti äiti kaikenlaista: pieniä sokuri-rinkeleitä, omenoita, makeisia, mesikakkuja, luumuja y. m.

Miksi Helmin sydän nyt niin tykki? — Niin, kaikki nämä makeiset olivat aivan samanlaiset kuin ne, jotka kotona joulupuussa olivat — ja katsos! nyt otti vaimo korin pohjasta rahoja ja nekin olivat samanlaiset kuin isän antamat.

Helmi rupesi hiljaa itkemään. Vielä hän näki kuinka vaimo ja lapset panivat kädet ristiin, mutta jos jotain sanottiin, sitä hän ei kuullut. Hän kuuli vaan, kuinka oma sydämensä tykki, ja tunsu ett'ei lapset suinkaan häntä voineet kiittää. Hän itki niin katkerasti, että joulu-ukko otti hänen oikein syliinsä, katseli häntä hyvin lempeästi ja sanoi: «Ymmärrätkös nyt miks'en tuonut teille mitään tänä vuonna? Ja mitäs luulet, eikö ne rinkelit, jotka taskussasi sormiasi polttivat, olisi enemmän iloa tuoneet, jos ne olisit pois antanut?»

«Mutta nyt olemme kotona,» sanoi joulu-ukko lopuksi. He olivat kyllä kiireesti lentäneet, mutta Helmi ei muuta muistanut kuin noita pieniä lapsia tuvassa. — «Tässä on sänkysi, nuku nyt, lapsi parka, kyyneleesi ovat kyllä huuhtoneet kaiken polttavan hiekan pois, sekä silmistäs että sydämestäs. Jumala sinua siunatkoon!» lisäsi hän vielä ja suuteli Helmiä. Se suutelo ei polttanut, Helmi tuli siitä niin onnelliseksi, että tahtoi ukkoa kiittää ja katsella. Hän avasi siis silmänsä — mutta ukko oli poissa, ja hänen sijassansa istui oma äitinsä sängyn reunalla ja toivotteli pikku tytöllensä hyvää joulua. «Äiti, äiti,» sanoi Helmi, halaten äitiänsä. «Miss'on joulu-ukko? Vai tiedätkö sinäkin, että eilen säästin itselleni, mitä olisi pitänyt pois antaa?»

Surullisesti katseli äiti pientä Helmiä, mutta kun näki, että lapsen kyyneleet aina yhä vuotivat, niin sanoi hän hyvin lempeästi: «Minä luulen, että eilen kävi meillä hyvin hyvä joulu-ukko, joka opetti pienelle lapselleni mitä joulun oikea ilo on. Sitä ukkoa ei pidä unohtaa, vaan iloisella kiitollisuudella muistaa».

Köyhä kalastajan poika.

Sinä, joka kauniita kirjoja mielelläsi luet, mitäpä sanoisit, jos ei olisi mahdollista semmoisia saada koko Suomenmaassa? Mitäpä sitten sinusta tulisikaan, jos et osaisi lukea enempää kuin jänö-pupu metsässä? — Sitä on kyllä vaikea tietää, mutta perin viisaaksi et ainakaan tulisi. Kolme sataa vuotta takaperin oli kuitenkin Suomessa niin surkea, ett'ei löytynyt yhtään ainoaa kirjapainoa koko maassa, ja kirjoja? — mistäs ne sitten tulisi! Lapsilla ei ollut aapistakaan, eikä pienet nulikat tietäneet mitään aapiskukosta. Silloin eli pieni poika, nimeltä Mikael. Hänen isänsä oli köyhä kalastaja, joka pienessä mökissä Suomen lahden rannalla asui. Tässä sai Mikael paljain-jaloin hiekassa juosta, tai meressä kilpaa-uida kalojen kanssa, myöskin niitä onkia ja syödäkin — mutta aapista oppia — ei puustaviakaan.

Välistä pääsi hän kirkkoon, sai kuulla messun ja saarnan, mutta ei ymmärtänyt sanaakaan, sillä kaikki kävi silloin latinan-kielellä. Suomessa oli katolis-usko vielä vallassa.

«Miks'ei pappi suomeksi saarnaa?» kysyi Mikael.

«Saarna on liian pyhä siksi», vastas isä.

Mutta Mikael mietti, että olisi paljon hauskempi ymmärtää ja osata itse lukea, kuin niin hiljaa kirkossa seisoa, tietämättä mitä pappi sanoi; sentähden pyysi hän kerran isältänsä että pääsisi kouluun.

«Kouluun», sanoi isä, «onhan pappi sanonut, ett'ei kukaan muu kuin hän tarvitse lukea osata.»

«Eikä meillä olekaan koulua», lisäsi äiti.

«Onpas Viipurissa,» tuumasi Mikael, huoletonna, «sinne juuri tahtoisin».

«Viipuriin», huusi äiti, «kuinkas sinne pääsisit?»

«Ja mitä sinä latinais-koulussa oppisit», sanoi isä, «ethän latinaa osaa!»

«Kyllä sen opin», arveli Mikael.

Niin puhui Mikael joka päivä, ja pyysi siksi kuin isä lupaa antoi. Äiti valmisti sitten uudet vaatteet, leipoi kalakukon eväiksi ja poika läksi matkalle. Pitkä oli matka kyllä, sillä Mikael asui Pernoon pitäjässä, ja sieltä Viipuriin oli 20 peninkulmaa. Jalkaisin hän astui, ja monta päivää matka kesti; pienet jalat olivat hyvin väsyksissä, vatsa tyhjä, sillä kalakukko jo oli loppunut. Ei muuta neuvoa siis kuin taloissa vähän ruokaa ja yö-sijaa pyytää.

Pääsihän poika kuitenkin perille ja pian kouluunkin, sillä koulun rehtori, joka näki kuinka hartaasti Mikael halusi oppia, antoi hänen paikalla koulupojaksi tulla. Se oli hyvin tehty, sillä Mikael ei ollut niinkuin moni muu, joka kouluun pyrkii siksi että her-raksi tulisi. Hän oli ahkera, nöyrä ja siivo ja piankin paras poika koko koulussa, eikä ajatellutkaan että

koulun perästä saisi joutilaana olla, niinkuin moni muu nuori poika ajattelee. Koulun rehtori mieltä yhä enemmän häneen, ja kun tiesi hänen niin köyhäksi, antoi hän Mikaelin luonansa asua koko koulun ajan.

Jonkun ajan perästä sai rehtori uuden, paremman viran Turussa. Sinne piti siis muuttaa ja Mikael pääsi hänen kanssansa. Nyt pääsi hän ylioppilaaksi Turun yliopistoon, oli taas yhtä ahkera kuin ennen, niin että pian kaikki ihmiset hänet tunsivat parhaaksi ylioppilaaksi. Ei kumma siis että Turun-piispakin sai hänestä kuulla. Piispa tahtoi tulla tutuksi Mikaelin kanssa, saadaksensa tietää oliskos hän yhtä hyvä kuin hänestä sanottiin, ja kun hän näki että niin oli, päätti piispa että Mikael vielä enemmän saisi oppia ja lähetti hänet Saksanmaalle, *Vittenberg* nimiseen kaupunkiin. Siellä oli iso yliopisto; siellä oli tohtori *Luther* par'aikaa opettajana, siellä sai Mikael oppia, niin paljon kuin suinkin halusi. Hän tulikin maisteriksi, ja sai erittäin kauniit todistukset sekä tohtori *Luther* lta että tohtori *Melanchtonilta*. — Varsinkin oli Mikael nyt selvästi nähnyt kuinka väärin katolis-papit tekivät, kun kielsivät ihmisiä Bibliaa lukemasta. Sentähden alkoi hän jo *Vittenbergissä* kääntää tätä pyhää kirjaa Suomeksi, että *kaikki* Suomalaiset, eikä ainoastaan papit, saisivat sitä lukea. Ruotsin ja Suomen kuningas, *Kustaa I*, oli jo silloin ottanut lutherilais-uskon omakseen; Mikael tiesi siis, että kuningas iloisesti sallisi hänen Bibliaa suomentaa. Sitä hän nyt teki, ja kun kotiin jälleen tuli, hänen ensimmäinen työnsä oli pai-

nattaa ensiksi uusi testamentti, sitten suuria kappaleita vanhasta testamentistäkin. Se oli suuri vaivaloinen työ; itse painattaminen vaati paljon aikaa, kun ei Suomessa kirjapainoa ollutkaan, piti näet Tukholmaan lähettää kaikki painettavaksi. — Sentähden kestikin hyvin kauvan, ennenkuin se valmistui, mistä syystä Mikael arveli, että olisi hyvä saada pieniä kirjoja sillä välillä valmiiksi. Hän muisti kuinka itse lapsena mielellään oli tahtonut oppia, kuinka vaikea oli kouluun päästä ja kuinka monta tuhatta lasta Suomenmaassa ei päässytäkään kouluun. Sentähden kirjoitti hän ensiksi *suomalaisen aapiskirjan*. Helppo on ajatella, kuinka pienet lapset kummastelivat, kun ensi kerran näkivät *aan*, ja *been*, ja kuinka he riemuitsivat, kun osasivat jonkun kauniin virren tai Isämeidän selvästi lukea. — Vielä toimitti Mikael toisen kirjan täynnä paljon virsiä; vielä koko katkismuksen ja almanakan, mistä kaikista paljon iloa syntyi jokaisessa Suomen kodissa. — Lopuksi tuli sitten uusi testamentti, se kirja, joka aina on kallein aarre tässä maailmassa.

Tahdotkos vielä jotain Mikaelista kuulla? Jos niin tahdot, niin tiedä sitten että hän lopuksi tuli piispaksi Turun kaupungissa; tiedä myöskin, että jok'ainoa Suomalainen, joka mielellään hyviä kirjoja lukee, muistaa häntä aina vielä rakkaudella, koska hän ensimmäinen oli, joka ymmärsi, että Suomen kansa tarvitsi oppia. — Onhan moni muukin tehnyt isänmaallemme paljon hyvää, ei olisikaan mahdollista kaikkia heitä muistaa; mutta jos joku kysyy: «Kuka opetti Aapis-

kukon Suomessa munimaan, kuka antoi Suomen äitien omalla kielellään lukea lapsillensa Jesuksen syntymisestä?» — niin pitää jokaisen Suomen tytön ja pojan osata vastata: «Sen teki *Piispa Mikael Agricola*, köyhä kalastajan poika».

Antti ja hänen Ystävänsä.

Jos olisit nähnyt Antin, hän kun Ystävänsä kanssa ajoi kirkolle tai kylään, niin olisit seisahtunut ja toivottanut itselleskin samanlaista Ystävää. Ystävä oli Antin hevonen; hän oli sille pannut nimeksi Ystävä, sillä parempaa ystävää hänellä ei ollut koko maailmassa. Hän oli sen saanut isältänsä, silloin kun Ystävä vielä oli varsana ja Antti itse pienenä nulikkana, ja nyt he rakastivat toisiansa enemmän kuin mitään muuta. Joka päivä nousi Antti niin aikaiseen, että kerkesi Ystävää syöttää ja juottaa, ennenkuin kouluun meni. Itse hän sitä harjasikin ja opetti, ja Ystävä oli niin sileä, kaunis ja taitava hevonen, ett'ei toista semmoista koko pitäjässäkään löytynyt. Antin mielestä oli kuitenkin se ikävä, että samassa tallissa, missä Ystävä seiso, myös asui muita hevosia ja vielä pari porsastakin. Kun, näet, Antti koulusta tuli ja tahtoi Ystävällensä kaikki ilonsa ja surunsa kertoella, niin kuulivat sen muutkin, jotka tallissa olivat. Varsinkin olivat porsaasat nenäkkäät ja tulivat niin likelle kuultelemaan. Sentähden päätti Antti opettaa Ystävällensä vallan uuden kielen, joka häneltä onnistuikin niin hyvin, ett'ei kukaan muu voinut heitä ymmärtää. Ker-

ran, esimerkiksi, oli isot kilpa-ajot kylässä. Kaikki, joilla hevonen oli, kokoontuivat jälle. Niin Anttikin; mutta nyt arveltiin että Antti ja Ystävä vielä olivat liian nuoret kilpa-ajoon, ja isä sanoi ett'ei siellä nyt ollut lasten leikkiä. Antti seisahtui siis rannalle katsomaan kuinka muut ajoivat jälle. Nyt kilpa alkoi; hevoset karkasivat juoksuun, katselijat rannalla riensivät likemmäksi, kaikki katselivat jälle päin, eikä isäkään enää muistanut Anttia. Mutta nyt juuri muisti Antti itse, että oli paras aika hypätä rekeen, ajaa perästä ja koetella muita kiinni saavuttaa. Ja päästyänsä niin likelle että tiesi heidän kuulevan hänen ääntänsä, nousi Antti pystyyn reessä, heitti ohjakset valloilleen ja huusi kovalla äänellä: «Ystävä! Ptruu! ptruu!» — Ystävä lasi turpansa rintaansa vasten ja juoksi kahta kiireemmältä, mutta kaikki muut hevoset seisahtuivat. Ystävä pääsi siis ohitse ja Antti voittoon. Kyllä moni suuttui Anttiin, mutta moni nauroikin ja Antti sekä Ystävä olivat ylpeät kuin kuninkaat.

Kerran kun Antti taas talliin meni Ystävää syöttämään, oli kyllä porsaas ja isän hevoset tavallisessa paikassaan, mutta Ystävä? — se oli poissa. Ei kauan kestänyt ennen kuin hän ymmärsi, että varas oli tallissa käynyt. Anttiko kiireesti matkalle Ystävää etsimään. Noin peninkulman matkan ajettuaan, näki hän miehen ratsastamassa hevosen selässä. Hevonen oli kyllä loimella peitetty, mutta Antti paikalla tunsu, että se oli Ystävä. Nyt kiireesti perään vaan, eikä aikaakaan, niin oli Antti niin likellä, että Ystävä hyvin voi häntä kuulla. Hän piiskasi omaa hevostansa ja huusi: «Hei-

vaan! Ystävä, hei!» — Ystävä kääntyi kummastuneena ja seisahtui paikalla. Waras kyllä läiskytti piiskaansa ja huusi myöskin: «Hei, hei!» — mutta Ystävä, joka käsitti kaikki sanat, niinkuin Antti oli opettanut, seiso i liikku-matta, siksi kuin Antti oli vieressä, sai varkaan kiinni ja vei oman Ystävänsä kotiin taas.

Kerran kuitenkin sai Antti erota Ystävästänsä; oli näet kova vuosi, isä oli jo monta lehmää myönyt; nyt piti Ystäväkin myöda. Antti sai itse viedä sen kaupunkiin ja «alla päin, pahoilla mielin», kävi mies matkalle. Rikas talon isäntä osti Ystävän; mutta arvaapas mitä Antti teki? Tietysti vei hän ensiksi rahat kotiin, mutta sitten meni hän saman tien takaisin kaupunkiin ja meni palvelukseen. Hän tuli rikkaan herran rengiksi ja sai ison palkan. Hyvin uskollinen ja hyvä palvelija hän oli, mutta moni moitti häntä saidaksi, sillä kaikki rahansa pani hän säästöön eikä ostanut niin paljon kuin papirossiakaan niillä. Mutta parin vuoden perästä otti hän säästö-rahansa ulos, sanoi herrallensa hyvästi ja läksi pois. Hän meni nyt siihen taloon, mihin oli Ystävänsä myönyt ja pyysi saada ostaa sen takaisin. «Ei suinkaan», vastasi talon-isäntä, «se on hyvä hevonen». Antti pyysi että saisi edes sitä katsella. Sen saikin. Ystävä seiso i tallin edessä par-aikaa vettä juomassa ja Antti meni sitä taputtamaan. Ystävä katsahti ylös, hirnui, raapi jalalla, kumarsi ja oli niin iloinen, että Antti olisi ilosta tahtonut itkeä, jos ei olisi arvellut itseänsä liian vanhaksi siksi. Kauvan seiso i hän tässä, silittäen, taputtaen Ystäväänsä, ja talon-isäntä seiso i vieressä nauraen

tätä ystävyyttä. Lopuksi sanoi Antti hyvästi, kääntyi sitten vielä hevosen puoleen ja sanoi: «hyväst, Ystävä, mene nyt talliin!» — Ystävä hypähti, hirnahti ja juoksi Antin perästä. «Mitä se on», sanoi isäntä ja tahtoi Ystävää talliin ajaa. Anttikin vielä kerran sanoi: «mene talliin, Ystävä, mene talliin;» mutta hevonen vaan Antin perään, siksi kun isäntä näki että turha oli sitä pois saada. Lopuksi antoi hän sentähden myöten, otti vastaan Antin rahat ja antoi Ystävän mennä.

Nyt hyppäsi Antti kiireesti hevosensa selkään, taputti ja kiitti Ystävää, joka niin hyvin muisti, mitä oli oppinut. Ja Antti oli onnellinen.

Kenties näet hänen joskus, niin saat itse nähdä kuinka iloinen hän on, ja kuinka Ystävä taas on tullut sileäksi ja kauniiksi. Aina vielä tahtoo Antti mielellään kilpaa ajaa, ja pyytää kenties sinuakin ajamaan. Mutta muista vaan kuinka viisas hevonen hänellä on, tai opeta omalle hevosellesi vielä parempaa kieltä, niin ett'ei se seisahdu, vaikka Antti huutaa Ptruu!

Väinämöinen.

«Hyvää huomenta, pienet pojat ja tytöt,» sanoi auringon-säde eräänä aamuna. «Koska Nukku-Matti on lähtenyt, niin minä nyt tulen hänen sijaansa teidän kumppaniksenne. Mitäs, jos menisimme tuonne salon paadelle istumaan, ehkä siellä kuulisimme, mitä vanhat hongat tietävät puhua nuoruutensa päivistä, jolloin Väinämöinen oli ukko, joka lauloi syvää viisautta honkain nuorille sydämille».

«Voi, kuinka olisi lystiä kuulla honkain puhetta, sanoivat pienet tytöt, — «ja Väinö-ukosta», sanoivat pojat.

«Lähdetään vaan, eikö niin?» sanoi Hymy. «No, vieläkö sitä mieltisimme, lähdetään vaan», sanoi Urho, ja niin kaikki lapset, auringon-säde matkakumppalina, lähtivät pientä polkua astumaan, joka vei suorastaan honkain juhla-saliin.

«Voi, kuinka täällä on ihanaa ja suloista» arvelivat lapset. — «Terve tultuanne», humisivat hongat, ja samaa lauloivat linnut, ja kukat maassa katselivat lapsia suurin silmin ja kuiskuttivat toinen toisellensa: «Nyt tuli vieraita. Onpa hyvä, että meillä on pyhä-vaat-

teet päällä. Olkaamme nyt vaan siivosti, niin ehkä tuo vanha puu, — muistatkos sitä, joka aina meille juttelee tarinoita? — tänäänkin puhuisi jonkun kertomuksen vieraillemme. Kunhan vaan auringon-säde muistaisi häntä suudella». Mutta samassa antoikin auringon-säde oikein monta suuteloä vanhalle puulle, joka siitä tuli niin iloiseksi, että sen kasvot oikein loistivat. Sitä ei tarvitse kummastella; sillä vanha puu muisti nyt nuoruutensa päivät, kuinka hän silloin oli paljon suuteloita saanut, — olipa hän saanut muutamia Väinämöiseltäkin; mutta silloin oli vanha puu pieni lapsi, jota Väinö-ukko holhosi ja kasvatti. «Oi, kyllä lapsuuden päivät kuitenkin olivat suloiset! En voi niitä ikinä unhottaa. Paras oli minulle kuitenkin ukko Väinämöinen», ajatteli vanha puu, ja pari kirkasta kyyneltä vieri alas hänen poskillensa, mutta ääneen hän sanoi: «Kyllä minä arvaan, mitä lapset haluavat. Te tahtoisitte kai kuulla Väinämöisestä, ijän-ikuisesta laulajasta?» — «Tahtoisimme, tahtoisimme», huusivat kaikki lapset yht'aikaa, ja kukat nyökkäyttivät päätänsä, mielihyväänsä osoittaen. «No, mitäpä tuosta, juttelen siis», sanoi vanha puu.

Lapset kiipesivät nyt ylös paadelle istumaan ja panivat kätensä ristiin, sillä tämä hetki oli heidän mielestäänsä varsin juhlallinen. Ja vanha puu aloitti:

«Eli kerran Suomenmaassa mies, jonka nimi oli Väinämöinen. Vanha hän jo oli silloin, kun minä tulin häntä tuntemaan. Mutta kauniimpaa ukkoa en ole ikinä nähnyt. Hän oli pitkä ja suora niinkuin minun veljeni, jotka juuri ovat häneltä oppineet suorina

pysymään. Muuten hän oli harteava ja koko hänen käytöksensä osoitti lujinta vakavuutta. Kaikkein enimmin olen kuitenkin aina ihastellut hänen kasvojensa muotoa. Jospa olisitte nähneet hänen hopeakarvaiset hiuksensa, jotka pitkinä kähärinä valuivat alas hänen hartioillensa! Ja silmät sitten! mihin ne voisin verrata? — En taida sanoa, mutta tiedän nimen heille, ja se nimi on rakkaus. — Paljon oli hän myös aikansa toimittanut. Hän sai aution maamme hedelmälliseksi, kaasi itse ensimmäisen kaskan ja kylvi ensimmäiset ohrat. Linnut rupesivat nyt iloisesti laulamaan ja maassa kasvoivat, rehoittivat ruohot, kukat ja marjat niinkuin ihanaassa yrttitarhassa ainakin. Yli kaiken on kuitenkin hänen laulutaitoansa kiitetty, eikä sitä sovi ihmetellä, sillä Väinämöinen oli jumalättären poika, joka oli perinyt lahjan taivaallisilta vanhemmiltansa. Vaan sopivata soittokalua hänen laulutaidolleen ei vielä löytynyt Suomessa. Väinämöinen rupesi sentähden ajattelemaan, kuinka saisi kanteleen syntymään, mutta kun ei löytynyt sen valmistajaa, rupesi hän itse kanteleen tekijäksi.

«Kyllä minä kanteleen tunnen», sanoi Aino. «Semmoinen riippuu seinässä vanhan Liisan tuvassa, ja pyhä-aamuina sen ääni soi niin heleästi; sillä silloin Liisa laulaa laulujansa Jumalan kunniaksi, niin on isä sanonut». — «Kyllä mekin sen tunnemme», sanoivat kaikki muut lapset. — «Hyvä, hyvä», sanoi vanha puu ja jatkoi:

«Mutta voitteko sanoa, mistä Väinämöinen teki kanteleensa?» — «Tiedän minä sen», sanoi Matti ja kertoi: «Kust' on koppa kanteletta? Hauin suuren leuka-luusta. Kust' on naulat kanteletta? Ne on hauin ham-

pahista. Kusta kielet kanteletta? Hiuksista Hien ruunan». Sen runon opetti mulle Alahovin mamseli, kun minä talvella kävin koulua hänen luonansa». — «Oliko se oikein totta, minkä Matti kertoi kanteleen syntymisestä?» kysyivät lapset epäillen. — «On niin», sanoi vanha puu. «Mutta olkaatte nyt hiljaa, niin puhun teille Väinämöisen soittajaisista, joita hän kerran piti, soittaen kanteletta tässä meidän isossa salissamme. Silloin hän kävi istumaan samalle paadelle, missä te nyt istutte ja otti kanteleen käteensä, asetti sen polvillensa ja alkoi soittaa».

«Ah, me olemme Väinämöisen konsertti-salissa ja me istumme hänen paadellansa», kuiskuttivat lapset keskenänsä.

Vanha puu ei kuullut lasten kuiskuttamista ja sanoi: «Väinämöisen sormet liikuttivat notkeasti ja taitavasti kanteleen kieliä, soitto tuntui soitannolle, ja kauas yli vuorten ja vesien kaikui nyt sekä soitto että laulu. Silloin ei ollut metsän asujista ketään, joka ei olisi suurella kiireellä rientänyt laulajaisiin. Oravat, hirvet, ilvekset, karhut, sudet, kaikki metsän eläimet kiitivät pitkin askelein pitkin kankaita konserttisaliin. Helppo olikin tällä kertaa päästä konserttiin, sillä Väinämöinen ei vaatinut mitään pääsö-maksua. Rakka-hasti ympärillensä katsoen, hän nyökkähytti päätänsä jokaiselle saliin astuvalle: «Ole tervetullut ikirunojen iloa ja kanteleen kajahusta kuuntelemaan!» Tuli sinne vielä koko Tapion kansa, ja

„Korkealta kokko lenti,
Halki pilvien havukka,

Allit aalloilta syviltä,
 Joutsenet sulilta soilta;
 Pieniäkin peipposia,
 Lintuja livertäviä,
 Sirkkuja satalukuisin,
 Leivoja liki tuhatta
 Ilmassa ihastelivat
 Hartioilla haastelivat,
 Tehessä isän iloa,
 Soitellessa Väinämöisen“.

Vaan ei siinä vielä kaikki näitten soittajaisten kuuntelijat. Tuli vielä ilman ihanat immet, tuli Päivätär, tuli Kuutar; tuli myös Ahto, aaltojen kuningas väkinensä. Kaikkia soitanto liikutti, kaikkein sydämmet sulivat, ja kyynel kyyneleen perästä vierä kuuntelijain silmistä. Itse Väinämöisenkin kauniille kasvoille valui isoja, kirkkaita kyyneleitä, jotka tuosta vierä alas hänen jalkainsa juureen, sieltä rannalle ja rannalta meren syvyyteen. Siellä ne muuttuivat ihaniksi helmiksi, joita kuninkaat ja ylhäiset sitten ovat käyttäneet koristuksina. — Niin, semmoinen oli Väinämöinen ja semmoiset hänen soittajaisensa».

Tähän vaikeni vanha puu. Hän näytti vähän väsyneeltä. Rupesi päiväkin jo menemään maillensa. Auringon viimeiset säteet valaisivat vanhaa puuta, ja lapset näkivät selvästi, että kertoja oli syvästi liikuttettu. He eivät tohtineet puhua, mutta sydämessään he olivat hyvin kiitolliset vanhan puun kertomuksesta. Olipa niinkuin olisivat tutustuneet Väinämöisen kanssa. Urho ajatteli: «Väinämöisen tekoja mielelläni tekisin», ja Matti arveli: «Väinämöisen muistan ijäti», ja Hymy

ja Aino kuiskuttivat: «Jos oppisimme kanteletta soittamaan Jumalan kunniaksi!» — «Menkäämme vanhan Liisan luokse, ehkä hän meitä neuvoisi». sanoi Hymy. — «Niin, tehkäämme niin», vastasi Aino. Nyt nousivat kaikki lapset istuimiltansa ja kiittivät nöyrästi vanhaa puuta, joka nyt taas näytti tyyneeltä ja iloiselta. «Jääkää hyvästi», sanoi hän, «ja muistakaat jälkiänne rakkaassa majassani!» Lasten silmät etsivät nyt matkakumppaliansa, eikä tämä ollutkaan kaukana.

— — Nukku-Matti havaitsi tänä yönä lapsissa muutoksen. Taivaallinen tuli paloi entistä kirikkaammin lasten sydämissä.

Kana, joka hautoi ankanpoikia.

(Kertonut Mrs Harriet Beecher Stove.)

li kerran nuori, kaunis kana, jota tahdomme kutsua rouva Sulkatöyhdeksi. Hän oli ylhäinen syntyperältänsä, sillä hän polveutui suorastaan *Cursorien* mahtavasta suvusta ja oli päälle päätteheksi niin suloinen, ett'ei semmoista ikinä ole nähty kauniina suvipäivänä. Hän oli paitsi sitä niin onnellinen, kuin kana voipi olla. Nuori herra Sakari oli ostanut tuon kanan ynnä viisi hänen sisartansa ja lisäksi vielä reippaan, vilkkaan kukon, josta kaikki ennustivat tulevan kelpo maankai-vajan ja niin erin-omaisen perheen-isännän, kuin suinkin älykäs kanajoukko voisi haluta.

Ei juuri voi sanoa, että rouva Sulkatöyhtö olisi ollut alusta alkain niin erittäin viisas. Hän oli kyllä sangen kaunis ja iloinen ja oli kukon, herra Kukeliku'n erityisessä suosiossa, sätelevien silmiensä, kiiltävien sulkiansa ja näppärän, hiukan ylpeän, käytöksensä tähden, joka miellytti kukkoa erittäin paljon. Mutta vanha rouva Terävänokka, joka asui naapuritalossa, ilmoitti koko kyläkunnalle, että Kukeliku oli tyhmeliini, joka suositteli tuota pientä pintapuolista kanaa, jolla ei ollut

vähintäkään maailman kokemusta ja joka ei ajatellut mitään muuta kuin omia kauniita sulkiansa.

«Odottakaamme vaan siksi, että hän saapi kananpoikia», sanoi rouva Terävänokka, «silloin saadaan nähdä. Olen itse toimittanut maailmaan kymmenen parvea siivoja ja taitavia kananpoikia — oikea kunnia meidän sukupolvellemme — minä kai ymmärrän, tuleeko hänestä hyvä hautokana vai eikö; mutta minä ennustan, ett'ei hänestä milloinkaan tule kelpo äiti. Tahtoisinpa nähdä hänen raapivan ylös maasta jotakin pojillensa! Niinpä, niin, hän, joka elin-aikanansa vaan on juossut ja syönyt matoja, jotka joku muu on koonnut hänelle».

Mutta kun herra Kukeliku kuuli semmoista puhetta, lauloi hän kovasti, niinkuin suuttuneen kukon tulee tehdä, ja julisti vanhan rouva Terävänokan kadehtivaiseksi; hän oli muka kadottanut omat pyrstösulkansa ja oli nyt vanhan, koimadon haaskaaman sulkatöyhden näköinen, joka juuri sentähden karsain silmin katseli kaikkia, jotka olivat nuoret ja kauniit. Rouva Sulkatöyhtö kaakatti ylpeästi puuhailevalle, pörröiselle naapurirouvalle ja pöyhisteli tyytyväisesti viileän suloisena kesä-iltana.

Olipa niin, että pieni Sakari oli saanut äidiltänsä luvan pitää nämät kauniit kanat, sillä ehdolla kuitenkin, että hän itse rakentaisi heille kopin ja pitäisi huolta heistä. Ja hänen kunniaksaan täytyy tunnustaa, että hän melkein aina jokseenkin hyvin toimitti virkansa.

Päivän puolella olevalle mäelle, jossa kasvoi pensaita, rakennutti hän pienen soman kanapihan koppi-

neen, johon koppiin sovitettiin kaksi ikkunaa, pieni ovi ja tukeva orsi yösijaksi hänen rakkaille lintusilleen. Paitsi sitä valmisti hän koko rivin pieniä häkkejä ja pani niihin heiniä muniville kanoille, sekä osti muutamia hienot, valkoiset posliinimunanat, niillä täyttääksensä sitä paikkaa, josta hän otti pois munan, ett'eivät kanat liioin kaipaisi muniansa. Koko tämä pieni laitos oli lehdikössä, mikä oli kalteva virralle päin, ja tämä muodosti pienen lahdelman kohta kanapihan alpuolella.

Tämä juuri oli se seikka, joka antoi tilaisuuden Sakarin ystäville esittää erästä uutta tuumaa kanojen talouden suhteen.

«Kuules, Sakari», sanoi Tuomas, «Sinun pitäisi toimittaman itsellesi ankoja; sinulla on tässä oiva paikka niille».

«Niin, mutta, näet sä, nyt olen ostanut kanoja eikä siis maksa vaivaa puhua siitä asiasta», sanoi Sakari. — «Eikö maksaisi vaivaa? Miks'ei? Niinkuin kanasi eivät voisi hautoa ankanpoikia! Odotappas vaan, siksi että joku kanoistasi pääsee haluun hautoa, silloin panet sen alle ankanmunia ja saat arvaamattasi koko joukon ankoja. Voithan ostaa vaikka kuinka monta ankanmunaa vanhalta Samulilta, joka asuu tuolla alhaalla laaksossa. Hän panee aina kanojansa hautomaan ankanpoikia».

Sakari mietiskeli asiaa ja tuli siihen päätökseen, että sopisi koettaa. Seuraavana päivänä ilmoitti hän äidillensä, että hän ensitulevana joulupäivänä aikoo tarjota ankanpaistia päivälliseksi, ja kun äiti ihmetteli

sitä, sanoi hän salaisesti: «kyllä äiti saapi nähdä», eikä sen enempää selittänyt. Samana iltana meni Sakari sitten Tuomaan seurassa vanhan Samulin luokse ja vaihtoi itsellensä yhdeksän ankanmunaa kuluneesta puukosta.

Samuli oli villatukkainen vanha neekeri, joka asu lähisyydessä, lammikon rannalla ja jo kauvan aikaa oli halunnut Sakarin puukkoa. Se oli erin-omaisen hyvästä terästä ja joululahja viime vuodelta. Sakari tiesi, että hän isältänsä saisi uuden puukon, teki sentähden kaupan ja palasi iloisena kotiin.

Harmiksi rouva Terävänokan ennustuksille, muni rouva Sulkatöyhtö kiitettävällä utteruudella joka päivä munan; mutta jonkun ajan perästä kävi hän kovasti heikkohermoiseksi. Hän oli pahalla tuulella, raskasmielinen ja haluton, hänen höyhenensä olivat pörröksissä niinkuin harjakset ja hän hakkasi nokallansa jokaista, joka lähestyi häntä. Herra Kukeliku hämmästytti kovasti ja meni tohtori Pippurille, joka näytti hyvin arvelevaiselta, määräsi onkimato-puuroa ja lupasi tulla kaksi kertaa päivässä sairasta katsomaan, siksi että hän virkoisi jälleen.

«Herra varjelkoon, *Monsieur* Kukeliku», sanoi vanha rouva Kierotöyhtö, joka pörröisenä istui eräässä kolkassa, kun kukko meni ohitse, «oletteko hullu? Te kukot olette aina semmoiset. Ettekö te ymmärrä, kuinka vaimonne laita on? Hän tahtoo hautoa, siinä koko asia, sallikaa hänen tehdä niin, kyllä hän sitten paranee. Mikä kelvotoin tuo tohtori Pippuri on! Jok'ainoa vanha kana, joka itse on hautonut munia, ymmärtää tuota

asiaa paljon paremmin kuin mikään tohtori. Menkäätte kotiin ja sanokaatte rouvalle, että hän hautoo muniansa, jos hän niin tahtoo; siinä on kaikki, mitä vaaditaan».

Kun Kukeliku tuli kotia, huomasi hän, että Sakari oli toimittanut hänen rouvalleensa yhdeksän sovea munaa, jotka tämä nyt peitteli juhlallisella yksitotisuudella. Hän rupesi keskusteluun hänen kanssansa ja kertoi käynnistänsä tohtorin luona ja kuinka hän tapasi vanhan rouva Kierotöyhden; mutta rouva oli äreä vaan ja hakkasi häntä aina vähä väliin hyvin loukkavalla tavalla. Vielä muutaman kerran turhaa koettua miellyttää häntä, jätti hän hänen ja meni ulos liehakoitsemaan rouvaa Punaterää, espanjansukuista leskeä, joka hiljakkoin oli ostettu naapuritalosta.

«Hyvä rouvaseni», sanoi hän, «te ette voi arvata, kuinka ikävä minun vaimoni on».

«Voi teitä kukkoja», sanoi rouva Punaterä, «kuinka vähän te käsitätte meitä kana raukkoja ja mitä me kärsimme!»

«Kunnian-sanallani», sanoi Kukeliku, «te arvostette minua väärin, jalo rouva. Ajatelkaatte vaan kana, joka on pahalla tuulella eikä enää edes pikkuisen hymyile miehellensä, vaan päin vastoin hakkailee sitä, jolle hän on vannonut uskollisuuden ja kuuliaisuuden valan!»

«Mikä pölkkö te olette! Puhutte kuuliaisuudesta! Voisi luulla teidät tulleeksi suorastaan Turkinmaalta».

Ja rouva Punaterä ojensi päätänsä mieliteleväisesti ja oli juoksevinansa tiehensä.

Rouva Terävänokka kurkisteli kolkastansa ja huusi ystäväänsä, rouva Kierotöyhtöä.

«Katsoppas», sanoi hän, «kuinka Kukeliku mairitellen pyrkii tuon lesken suosioon; enkö ole aina sanonut häntä nokkaviisaaksi?»

«Niin, ja hänen rouva parkansa saapi yksin olla kotona», sanoi rouva Kierotöyhtö, «mutta semmoisia ne kaikki ovat».

«Niin, niin», sanoi rouva Terävänokka, «nyt hän kyllä saapi nähdä, mitä elämä maksaa; nyt hän saapi käydä toista koulua, kuin astua sipsutella pää pystyssä ja halveksien katsella köyhiä naapureitansa, jotka ovat kasvattaneet monta kymmenkuntaa lapsia».

«Miten tuo raukka toimeen tulee, kun saapi kananpoikia?» ihmetteli Kierotöyhtö.

«Niin, miksikä semmoiset hupsut menevät naimiseen?» sanoi rouva Terävänokka. «Minä olen vakuutettu siitä, ett'ei hän osaa hautoa ainoatakaan kananpoikaa, ja tuolla nyt Kukeliku astuu kurtiseeraamassa, «fiini» ja keikkarimainen niinkuin ainakin. Sillä tavoin kukot eivät tehneet minun nuoruuteni aikana; minun mieheni, sen minä takaan, ymmärsi, kuinka hautovana kana on hoidettava — vanha Pitkäkannus raukka! hän kärsi kyllä vähän hakkaamista silloin tällöin. Minun täytyy sanoa, että meidän uusmuotiset kukot eivät ole niinkuin kukkojen pitäisi olla».

Päivät vierivät, aurinko nousi ja laski ja nuori Sakari oli melkein ainoa ystävä, joka näkyi huolivan pienestä rouva Sulkatöyhtö raukasta ja jonka seura oli hänelle tarjona. Sakari antoi hänelle joka päivä vettä

ja keskeytti silloin tällöin hänen ykstotisia ajatuksiansa, varovaisesti nostellen hänen siipiään saadaksensa tietää kuinka munien kävi.

Vihdoin kuului pesästä heikonlainen huuto: pii, pii, pii, ja pieni untuvapää toisensa perästä tuli näkyviin kanan siipien alta ja katseli ympärillensä kirkkain tuijottavin silmin. Vähitellen tulivat kaikki munat haudotuiksi ja rouva Sulkatöyhtö nousi ylpeänä ja onnellisena äitinä ja rupesi kohta niihin rakkaihin toimiin ja tehtäviin, jotka vaisto oli opettanut hänelle. Hän kaakatteli, raapiskeli ja hoiteli pienokaisraukkojansa yhtä somasti ja taitavasti kuin seitsemän vuoden vanha kana olisi tehnyt, ja nosti sen kautta kaikkien läsnäolevien huomiota.

Herra Kukuliku tuli vallan ilomielin kotiin, toivotti onnea rouvallensa ja sanoi, että hän taas oli ihaštuttava, ja lisäsi, kun katseli vasta haudottua kananpoika-parvea: «erittäin kauniita, erittäin suloisia!» Rouva Sulkatöyhtö rupesi jo tyytymään kohtaloonsa, eikä aikaakaan, niin jo tulla sipsuttelevat hänen luoksensa rouvat Terävänokka ja Kierotöyhtö pienelle aamuvisiitille.

«Antakaa meidän nähdä kananpoikianne». pyysi rouva Terävänokka.

«Voi herttaiseni», sanoi Kierotöyhtö, «kuinka ne ovat isänsä näköiset!»

«Mutta Herra varjelkoon, kuinka niiden nokkien on laita?» huudahti rouva Terävänokka. «Minun armahimpani, nämät kananpojat ovat epäluomia. Minä surkuttelen teitä kovasti, ystäväni; mutta tämä on kaikki

seurauksena kokemattomuudestanne; olisitte vaan panneet vähän rapakiveä ruokaanne, kun munitte. Katsokaatte, hyvä Kierotöyhtö, kummoiset nokat heillä on! Tuo epämuodostuma kasvaa epäilemättä, ne tulevat hirmuisiksi».

«Mitä minun pitää tekemän?» sanoi rouva Sulkatöyhtö, kovasti hämmästyneenä.

«Sitä ei voi niin tyystin tietää», sanoi rouva Terävänokka, «kun ette kysyneet neuvoa minulta, ennenkuin te rupesitte munianne hautomaan. Minä olisin voinut ilmoittaa teille kaikki siihen asiaan kuuluvat seikat. Ne eivät suinkaan kuole siitä, mutta epäluomia niistä tulee koko heidän elin-ajaksensa».

Lörppösiskot menivät pois, jättäen piston pienen kana-äiti raukan sydämeen, ja hän rupesi nyt itsekin huomaamaan, että hänen rakkahillansa todellakin oli pienet lusikanmuotoiset nokat, aivan eriäväiset hänen omasta nokastansa.

«Ystäväiseni», sanoi hän miehellensä, «meneppäs tohtori Pippurille ja pyydä, että hän tulee tänne katsomaan lapsiemme nokkia ja sanomaan, onko apua vielä saatavana». Tohtori Pippuri tuli ja pani kauhean isot lasisilmät nenällensä ja sanoi: «Hm! niin, onpas tuo vallan harvinainen seikka — peräti outo!»

«Oletteko koskaan nähnyt jotakin semmoista?» kysyivät molemmat vanhemmat hämmästyneinä.

«Minä olen joskus lukenut semmoisista. Se on kalkkimainen pidennys henkitorven sarventapaisesta kuodelmasta, joka uhkaa muuttua luuksi», sanoi tohtori.

«Oi, hirmuista!» huudahtivat vanhemmat. «Eikö siihen voi mitään?»

«Kyllä, tahtoisin määrätä, että joka päivä voiteltaisiin voiteella, joka on tehty hyttysten kärsistä ja sammakon pyrstöistä, ja sisään olisi otettava yksi annos karpäs-ydintä aamuin illoin. Tarkasti tulee muistaa yhtä asiaa: he eivät saa milloinkaan kastua jaloiltaan eikä juoda vettä».

«Hyvä tohtori kulta, en tiedä, kuinka minun pitää tekemän, sillä he näyttävät jo erityistä taipumusta loiskuttelemaan vedessä», sanoi äiti. — «Niin, kivuloinen halu, joka usein ilmaantuu tällaisissa kohdin, kun syntyy joku luontapainen turpeus henkitorven jänteisessä yhtymäkohdassa suun kanssa, mutta teidän tulee estää sitä; nuorten henki riippuu siitä».

Samassa tohtori Pippuri tuijotteli surkutellen noita pieniä ankanpoikia, jotka salaa pistivät esiin tylsän nokkansa äidin siipien alta.

Tästä hetkestä alkaen vietti rouva Sulkatöyhtö raukka sangen surullista elämää. Hänen pienokaisensa olivat niin terveet ja pulkeat, kuin suinkin parvi ankanpoikia taisi olla, mutta he eivät millään muotoa tahtoneet noudattaa tohtorin määräystä voiteen ja karpäs-ytimen käyttämisestä, ja käydä lenkuttivat aina vesilammikkoon, kun vaan suinkin oli tilaisuutta siihen. Heidän nokkansa kasvoivat niinkuin muutkin heidän ruumiinsa osat, mutta samassa määrässä heikontui heikontumistaan äidin valta. «Te uuvutatte minua, ihan varmaan te sen teette», sanoi usein rouva Sulkatöyhtö

raukka. «Te menette kadotukseen, ettekö te kuule?» sanoi herra Kukeliku.

«Oletkos koskaan kuullut puhuttavan semmoisesta surusta, joka painaa», sanoi rouva Terävänokka kerran ystävällensä. «Heistä kaikista, nimittäin hänen lapsistansa, tulee epäluomia, ja heissä on se kauhea hulluus valloillansa, että he aina loiskuttelevat lätäköissä isoilla litteillä nokillaan».

«He ovat oikeita hupsuja, nuo pienet raukat», sanoi rouva Kierotöyhtö; «heitä ei voi estää veteen astumasta eikä millään tavalla saa heitä ottamaan sisään rohtoja, senpä tähden heidän tilansa käypi yhä surkeammaksi».

«Olen myöskin kuullut, että tuo ilkeä tauti vaijaa heidän jalkojansa, niin ett'eivät voi oikein käydä, ja heidän varpaittensa välille kuuluu kasvavan kauhea kalvo. Ajattelepas vaan, mikä suru se on äiti raukalle».

«Se on oikein hänelle», sanoi rouva Terävänokka. «Miksi hän ei tullut minun luokseni keskustelemaan asiasta, ennenkuin hän rupesi munia hautomaan. Hän oli aina röyhkeä ja luulokas nuorena, mutta kaikissa tapauksissa on minun nyt häntä sääli».

Ankanpojat menestyivät kuitenkin erittäin hyvin. Heidän kaulansa rupesivat kiiltämään ja vivahtamaan kultaan ja viheriään niinkuin kaunihin silkki, ja vaikka he eivät tahtoneet nauttia tohtorin määräämiä rohtoja ja vaikka yhtenäen loiskuttelivat vedessä, tuli heistä kuitenkin reippaita ja voimallisia poikia, niinkuin semmoiseen säätyyn kuuluvien sopii. Kerran meni koko

pikku parvi alas rantaan. Päivä oli kaunis ja virta kiirehti eteenpäin liristen ja väreillen, samassa kun keveä tuuli humisi virtaan päin kumartuneiden puiden latvoissa.

«Tiedättekö jotakin?» sanoi isoin ankanpojista; «vaikka tohtori Pippuri on varoittanut meitä astumasta veteen, en voi kumminkaan olla siihen halajamatta. Minä en usko, että se olisi minulle pahaa — koetanpa kumminkin».

Hän pulpahti veteen ja hänen perässensä kaikki muut ankanpojat. Ne levittivät suuret, ruskeat jalkansa, niinkuin olisivat käyneet uimakoulua koko ikänsä, ja kiitivät eteenpäin ruokojen ja ulpukkalehtien, kukkivan kaisliston ja punaisten azaleain lävitse, onnellisimpina ankanpoikina, jotka ikinä ovat eläneet maailmassa. Pian ne olivat kokonaan näkyvistä kadonneet.

«Voi hyvä rouva Sulkatöyhtö! nyt ne ovat kadonneet teiltä iäksi päiviksi», sanoi rouva Terävänokka; «kaikki teidän pienokaisenne ovat uponneet. Tiesin kyllä niin käyvän. Tuo vanha soiton-opettaja, tirehtööri Sammakko, joka asuu tuolla virran polvessa, näki heidän kaikkien tänä aamuna varomattomasti syöksyvän veteen. Niin käy, kun ei ymmärrä kasvattaa lapsiansa».

Rouva Sulkatöyhtö päästi kimakan huudon, pyörtäi ja vietiin tainnuksissa kotiin. Sana lähetettiin herra Kukeliku'lle, joka par'aikaa seisoi ihastelemassa pensastossa olevaa rouva Punaterää.

«Tärkeitä asioita on tapahtunut teidän perheessä» sanoi rouva Kierotöyhtö, kun hän saapui koti-

pihalle, «teidän täytyy pysyä kotonanne ja auttaa vaimoanne. Lähettäkääte kohta noutamaan tohtori Pippuria!»

Koska kohtaus oli tärkeätä laatua, kutsutti herra Pippuri apulaiseksensa nuoren vilkkaan tohtorin, nimeltä Kaksikannus, joka heti saapuikin paikalle komeassa, kultaan ja ruskeaan vivahtavassa puvussa ja kiiltävillä pyrstösulilla. Hän oli erinomainen mies, hiljakkoin tullut Parisista ja pää täynnä tieteen uusimpia edistys-
siä ja parannuksia.

Kun hän oli kuullut kertomuksen asiasta alusta loppuun, polki hän jalkaansa, ojensi itsensä taaksepäin ja naurahti niin kovasti, että kaikki kukot naapuritossa rupesivat laulamaan. Rouva Sulkatöyhtö tointui pyörryksistänsä ja herra Kukeliku suuttui silmittömästi. «Mitä te, herra, tarkoitatte semmoisella käytöksellä suruhuoneessa?»

«Hyvä herra! suokaatte anteeksi, mutta tässä ei ole mitään surun syytä», sanoi vieras tohtori. «Suokaatte minun toivottaa onnea teille», sanoi hän, kääntyen rouva Sulkatöyhden puoleen, «ei ole mitään onnettomuutta tapahtunut».

«Asia on ainoastaan se, että te olette koko ajan erehtyneet. Teidän naapurirouvanne ja oppinut ystäväni tässä ovat myöskin erehtyneet, kun ovat uskoneet teidän lapsenne kananpojiksi; ne ovat ankanpoikia, hyvä rouva, oikeita, täydellisiä ankoja, siitä olen aivan varmaa». Samassa kuului kaakottamista vähän matkan päästä ja koko ankkaparvi tulla lenkutti kotia päin.

Heidän höyhenpukunsa vivahti viheriään ja kultaan ja itse ne olivat parhaimmalla tuulella.

«Mikä hauska päivä meillä on ollut!» huusivat kaikki yht'aikaa. «Me tiedämme nyt, kuinka meidän tulee elättää itseämme, ja teidän, rakkaat vanhemmamme, ei enää tarvitse pitää huolta meistä».

«Hyvä rouva», sanoi tohtori kumartaen, ja silmään pistävä oli silloin todellakin hänen pyrstösulkiensa erinomainen loisto; «suokaatte minun toivottaa onnea teille siitä muhkeasta perheestä, joka teidän toimestanne nyt kaunistaa maailmaa. En ole ikinä nähnyt kauniimpia ankoja kuin juuri nämät».

«Anna minulle jalkaasi, ystäväni», sanoi hän vanhimmalle ankanpojalle; «ankat kartanossamme pitevät etevimpinä koko siipikarjasta».

Koko asia päättyi suureksi kunniaksi rouva Sulka-töyhdölle, ja kun ankat sitten uiskentelivat ylös ja alas jokea myöden ihastelevien kanojen läsnä-ollessa, katseli heitä myös herra Pippuri ja sanoi:

«Minä hoidin heitä, kun olivat pienet». Herra ja rouva Kukeliku kuiskuttelivat: «Meidän kasvatustampamme se on, joka on tehnyt heistä, mitä he nyt ovat».

Tyhmä Jens Kristian.

n eräs satama kaukana lännessä Norjanmaalla. Se ei suinkaan ole mikään tunnettu paikka, sillä luonto ei houkuttele sinne matkustajaa, eikä siellä löydy maanteitä, paitsi vuonon leveä ura, joka viepi kalaveneet ulos merenselälle. Lapsuuteni aikana kävin usein siellä, se oli minulle suvimatka kesä-luvalla, josta iloitsin joka vuosi kauvan edeltäkäsin. Köyhä ilo! Rannasta vähän matkaa korkealla, paljaalla mäellä, jossa ikuinen tuuli humisi, seiso i valkoinen huone, jossa maakauppias asui; lähisyydessä kasvoi pari surkastunutta harvalehtistä puuta, laiha nurmi ympäröi huonetta ja vähän ylempänä kävivät muutamat laihat lampaat laitumella. Etäämpänä oli maa paljasta kalliota vaan, jolla oli omituinen nimi «ulkohaka»; se oli turhaa kerskaamista vaan, siellä ei ollut enemmän ruohoa kuin kädenselässäni. Mimmoista siellä lienee ollutkaan talvella? Kun mäki oli lumella peitetty ja meri oli jäässä — silloin siellä epäilemättä olisi ollut kammottavaa olla. Ja kuitenkin oli siellä jotakin; jota ikävöitsin, kun kevät rupesi koittamaan kaupungin ja kouluhuoneen ympäri, sillä keskellä tätä alastomuutta ja yksinäisyyttä

kallioiden ja luotojen, laineiden ja taivaan välillä eli ihmishenki, joka ansaitsi rakkautta.

Tämä olento oli «tyhmä Jens Kristian», niin häntä oli esitetty oppineelle koulupojalle kaupungista, muistutuksella olla rupeamatta hänen seuraansa, sillä Jens Kristian oli muka tyhmä ja laiska poika. Ei hän pahaa tehnyt, vaan hän ei tehnyt hyvääkään ja siinäpä vika olikin. Mutta tämä muistutus se ehkä kuitenkin oli, joka veti minun hänen puoleensa.

Tyhmä Jens Kristian oli noin kaksi vuotta vanhempi ja minua paljon pitempi sekä voimakkaampi, vaan ei kumminkaan voinut ylläpitää väkevemmän valtaa nuoremman ja heikomman ylitse; hänellä ei ollut rohkeutta siihen eikä luullakseni haluakaan. Kun ensi kerran olimme yhdessä, ei hän paljon mitään puhunut. Olimmepa ongella. Yhdessä olimme soutaneet vanhaa ruuhta. Meri oli kirkas kuin peili, vene kiikkui hiljaisilla laineilla ja kaukana ulapalla oli laiva purjeet höllällään ja kuvasti kauneuttansa meren pintaan. Kalalokki lensi kaakattaen veden yli ja kala räpsähteli: minä vedin ylös toisen toisensa perästä. Tyhmä Jens ei saanut mitään eikä se ollut kummakaan, sillä hän vaan katsoa tuijotteli merelle päin katsannolla semmoisella, kuin olisi hän tahtonut niellä siniset taivaat, kirkkaat laineet ja laivat kaikkineen päivineen. Minä tarkastelin sill'aikaa hänen kasvojansa: ne eivät olleet tyhmät, sen kohta näin, mutta niiden yli lepäsi joku huoli; pitkä tukka peitti osaksi hänen vilkkaita silmiään, jotka kuitenkin kadottivat voimansa kahden veltoisti alaspäin rippuvan silmäluomen kautta. Nämät

antoivat hänen kasvoillensa jotakin uneksivaa, raskasta eikä juuri tuo leveä suu ja nuo isot korvat koroittaneet hänen kauneuttansa.

Mutta omituista elämää oli niissä silmissä, jotka nyt olivat kiintyneet mereen ja laivaan; suun ympärillä oli eriskummainen mytistys, joka kuitenkin vaan ani harvoin tuli näkyviin, mutta joka oli erittäin henkistä; sitä en kumminkaan tuolla kertaa nähnyt.

Kun häntä katselin, juohtui mieleeni, että hän nukkui; mainitsinpa hänen nimensä ja samalla hän säpsähti niinkuin unesta herääjä.

«Nukuitkos?» kysyin minä.

«En», vastasi hän hymysuin.

Mitäs sitten teit?»

«Minä katselin laineita, niissä on niin omituinen kirkkaus».

«Mutta sinä unhoitat siimasi; sinulla varmaan ei ole syöttiä, katso perään!»

Hänen piti vetämän ylös siimansa: se istui kiini pohjassa kuin ankkuri ja oli poikki leikattava.

«Nyt saan selkään, kun tulen kotia», sanoi Jens Kristian. Minä, muka oppinut koulupoika tiesin neuvon. Tahdoin opettaa häntä puolustelemaan itseänsä; sopisihan sanoa, että oli käynyt niin taikka niin. «Ei en voi valehdella»,

Ja kotiin hän tuli ja selkään hän sai, mutta valehdella hän ei voinut. He kutsuivat häntä tyhmäksi siitä syystä, ett'ei hän siimaansa valvonut. Seuraavana päivänä, viimeisenä jonka siellä olin, menin vielä kerran vanhan Marin tupaan tapaamaan Jens Kristiania.

Vanha Mari oli omituinen ihminen. Rakkaudesta ja säälistä oli hän luoksensa ottanut tyhmän Jens Kristianin, kun hän, lapsi rukka, orvoksi mailmaan jäi, mutta hänellä oli oma kasvatustapansa. Kun muut sanoivat Jens Kristianin tyhmäksi, koetti hän piiskata tyhmyyden hänestä; seuraus oli se, että Jens Kristianilla oli vaikeat päivät kotona eikä hän juuri vanhasta Marista pitänyt.

Mari seisoi ovella, kun tulin ja kysyin hiljaista leikkikumppiani. «Ei, Jens Kristian on ulkona lampaita kaitsemassa», sanoi hän; «Jumal' armahtakoon meitä, — siellä ei ole mitään syömistä; mutta paimentaa niitä täytyy, muutoin ne menevät mereen. Mutta Jumal' auttakoon meidän paimentamme; hän kai istuu torkkumassa, se tyhmä poika, ja päästää lampaat mereen, jos vaan itse tahtovat. Niin, tyhmä se poika on! Äitinne on onnellinen hän, jolla on semmoinen poika, joka voi lukea vaikka papiksi ja tulla oppineeksi mieheksi. Niinpä, niin, toista se on kuin minun kasvattini: hän istuu enimmäiten vaan omissa ajatuksissaan».

«Mutta mistä syystä te ette anna hänelle oikeata työtä?» kysyin minä, oppinut yksitoista-vuotias, joka luvun papiksi.

«Mitä? hänellekö työtä? Voi kuitenkin, hän on kylläksi työtä hävittänyt. Hänen piti viime talvena veistelemän puuronhierimiä ja ne hän kaikki leikkasi rikki; hänen piti kutoman sukkiä, eikä hän pystynyt sitä oppimaan; hänen piti sepän oppiin, mutta silloin

oli hän hakkaamaisillansa sormet poikki! Nyt hän vaan kuljeskelee ympäri ja kelpaa tuskin vuohien kaitsijaksi».

Tämän valitusvirren jälkeen menin ulos, huusin ja kuitsuin — turhaan — en saanut mitään vastausta. Vihdoin viimein näin hänen kallion huipulla; näytti siltä, kuin hän ei olisi nähnyt eikä kuullut, makasi vaan ojennettuna litteän kiven yli. Viimein hän kuuli minun ääneni; mutta luodessaan silmänsä ympäriinsä, päästi hän kimakkaan huudon: yksi lammas oli poissa; hän juoksi kivet ja kannot halki, mutta lammasta ei löytynyt, se oli mennyt kallion yli ja uponnut mereen, joka loiski vuorensiinää vastaan. Vanha Mari oli oikeassa; hän ei kelvannut paimeneksikaan. Nyt vasta melua syntyi; hän ei uskaltanut mennä kotiin; Mari löisi hänet käsivarret ja sääret poikki; vihdoin jäi hän hiljaa seisomaan, tuijotellen eteensä hymyllä, joka näytti typerältä; se oli enemmän, se oli hengetön. Tällä hetkellä hän näytti hupsun kaltaiselta. Minä annoin hänen seurata minua kotiin setäni luokse, joka rupesi minun pyynnöstäni välimieheksi vanhalle Marille. Sill' aikaa kuin tämä meni Marin tupaan, kärsi tyhmä Jens Kristian paljon pilkkaa maakauppiaan puodissa kävijöiltä.

«Siellä se on, joka viime vuonna oli sepän opissa, mutta poltti sormiansa niin, että Marin täytyi ottaa hänet sieltä pois», sanoi eräs kauppias, jonka matka usein oli sinneppäin.

«Hän se oli, jonka piti hakkaaman puita ja tuoman vettä vanhalle muorille ja joka hakkasi ämpärin kappaleiksi ja pudotti kirveen järveen», sanoi toinen.

Silloin syntyi ilo suuri, ja Jens Kristian itki ja puri hyppysiänsä. Vihdoin setä tuli takaisin. Tyhmän Jens Kristianin tuli mennä kotiin ja saada selkään. Kovasti murtuneena ivasta ja pelosta meni poika rukka tiehensä.

Seuraavana aamuna, juuri ennen kuin minun piti lähtemän, etsin häntä laitumilta, sanoakseni hänelle hyvästi; hän istui samalla kivellä kuin päivää ennen, var-talo kumarruksissa, ja hyräeli jotakin nuottia; kumar-taessani hänen olkansa ylitse, astuin ehdottomasti taka-perin. Oliko tämä sama, jonka eilen näin? Kirkas tuli loisti hänen silmistänsä, tuo suunmytistys tuli kau-niisti ja voimakkaasti esiin, mutta hän ei nähnyt mi-tään; hän vaan tuijotteli kiveen, jonka yli hänen kä-tensä meni edes takaisin.

«Mitäs siellä teet?» Hän säpsähti kuin paha oma-tunto. Koko kallio, jonka päällä hän makasi, oli täynnä kuvia: siinä muorin tupa ja siinä maakauppiaan talo — kaikki mitä oli nähtävänä kiveltä, jolla hän istui. Se oli selvästi ja törkeästi piirretty, mutta suunnitelma oli ehkä kuitenkin aivan nerokkaasti luotu.

Samaan tapaan istui Giotto piirustamassa isänsä lampaita, kun Cimabue tuli ja näki hänen; mutta tänne ei tullut mikään Cimabue. Ja ehk'ei hän ollutkaan mikään Giotto. Mutta taideniekka hän oli ja suurilla luonnonlahjoilla varustettu päälle päätteeksi. Mutta kuka siitä huoli? He näkivät, ett'ei hän voinut lampaita pai-mentaa, eikä ymmärtänyt takoa ja he kutsuivat hänen tyhmäksi Jens Kristianiksi ja oikeassa he olivatkin, sillä hän ei kelvannut siihen, mihin hän oli pantu. Hän

katseli rukoilevin silmin minun puoleeni. «Ei pidä sitä sanoman kenellekään!» seisoj niissä aivan selvästi. Mutta mykkänä, niinkuin ennenkin, nosti hän kätensä ja osoitti suurta piiriä ympärillensä: kaikki kalliot olivat peitetty hänen piirustuksillansa. Tämä oli se sali, jota hän oli koristellut *fresco*'illansa; «tämä on minun maailmani», sanoi taas hänen tumma silmänsä: «tässä minä elän», Uteliaasti katselin ympärilleni, tässä oli mitä vaihtelevimpia kuvauksia siitä melkein tyhjistä elämästä, jota hän oli viettänyt, — autiosta kalliomaailmasta meren rannalla. Sitten tuli, mitä hän oli lukenut: kuvauksia biblian historiasta, saduista, kyllä ihmeen karheita, mutta täynnä mielenkuvitusta ja vapautta. Minä kysyin häneltä, mistä hän oli ajatuksen saanut siihen. Vanhasta kuvaraamatusta ja maailmasta hänen ympärillään oli hän ottanut aiheensa; ja nyt tuli selville, että hän oli leikannut hierimet rikki siitä syystä, että hän oli tahtonut koristella niitä kuvilla, mutta ett'ei hän milloinkaan tyytynyt niihin ja sillä muodoin oli leikannut ne rikki toisen toisensa perästä. Selkään oli hän saanut, mutta hän ei voinut, tilaisuutta saatuaan, olla uudestaan koettamatta. Ja kun hän asian tunnusti, naurettiin hänelle, ja siitä ajasta saakka ei hän koskaan uskaltanut puhua tyhmästä taipumuksestaan.

Sillä tavoin oli hänestä tullut tuo tyhmä Jens Kristian, joka ei kelvannut mihinkään; työtä hänen täytyi tehdä leivän edestä, ja työtä hän halusikin, mutta peräti toisella tavalla kuin muut tahtoivat.

Seuraavana kesänä tulin takaisin, silloin Jens oli pari tuumaa entistä pitempi; talvella oli hän hankkinut itselleen jonkunlaisen kunnioituksen siitä, että hän papille oli maalannut punaisen seinän; mutta siihen oli mennyt häneltä paljon aikaa, sillä hän oli ensin koko sydämensä pohjasta maalannut kuvia siihen, mutta sai sitten maalata kaikki uudestaan, sillä eihän käynyt laatuun pappilan seinässä nähdä lampaita, lehmii ja muorin tupaa, mutta eräs kuva sisäänkäytävän yläpuolella sai kuitenkin kunnian jäädä pois pyyhkimättä; se kuvaili Simsonia, joka löi Filistealaiset aasin leukaluulla. Tämän suven piti kuitenkin tulla ratkaisevaksi Jens Kristianille, jota yhä vaan pidettiin hyvin tyhmänä. Tämä kesä oli herättävä hänen itsetuntonsa. Cimabue tuli ja Giotto oli valmis astumaan ulos mailmaan.

Olipa eräänä päivänä kauhea ilma, meri lainehti mustana ja valkoisena ja myrsky ratsasti aaltopäillä; meillä lapsilla ei ollut lupa mennä ulos. Mutta luotit olivat täydessä työssä, sillä mereltä kuului hätälaukauksia toinen toisensa perästä ja moni merimies vaipui varmaankin sinä päivänä kuoleman uneen veden kylmässä kuohussa.

Eräs norjalainen priki, joka tuli Hamburgista, oli kauvan ulapalla, uskaltamatta uhkaavien karien väliin; hätälippu liehui alinomaa, — ah, jospa olisi tietty, mikä kallis lasti oli laivassa! Vihdoin viimein illempana saapui kaksi rohkeata luotsia laivaan ja veivät sen onnellisesti saaristoon. Myrsky oli silloin vähän asettunut ja me olimme taas ulkona ja seisoiimme rannalla. Jens Kristian, joka tänä vuonna oli vielä hil-

jempana ja totisempänä kuin viime vuonna, ja joka nyt sai enemmän selkään kuin ennen, siitä syystä, että hän, vaikka jo työ-ijässä, ei vielääkään voinut kodon askareita toimittaa, seisoi vieressäni ja piti kätensä ristissä olkapäälläni. Uhkea priki, pahasti revitty myrskyssä, oli laskenut ankkurinsa, ja muutamat laivaväestä ynnä luotsit soutivat nyt maalle päin luotsiveneessä, jonka kokassa istui eräs vanhempi mies miellyttävällä ulkonäöllä. Valkeat hiukset riippuivat arvokkaasti hänen päänsä ympäri, terävät silmänsä vilkuttivat ja vähän ylöspäin viittaava nenä antoi koko hänen kasvoilensa vilkkaan muodon. Väki astui veneestä ja auttoi sitten kunnioituksella vanhusta maalle. Hän astui reippaasti rannalle ja meni, yksi luotseista seurassansa, pappilaan, joka oli ruotsin virstan päässä. Kansa kumarsi syvästi, kun hän meni ohitse.

«Kuka se oli?» kysyi yksi meikäläisistä, kun muutamat merimiehet, jotka kantoivat hänen kapineitansa, jäivät meidän luoksemme.

«Onko se pappi?»

«Ei, se on eräs maalari!» vastasi merimies.

«Eikö muuta?» sanoi talonpoika.

«Sanotkos *eikö muuta*, sinä? Jos hän seisoiis kuninkaan edessä, niin kuningas antaisi kättä hänelle ja kumartaisi hänen eteensä».

«Mitätä sanot?»

«Hän oli köyhä poika Eivindvikistä, niinkuin joku teistä; nyt hän on kuuluisa monessa maassa; nyt hän asuu Saksanmaalla ja on professori. Kussä hän on kulkenut, siellä on juhlia pidetty, ja nyt hän menee

Bergen'iin». Tämä soi kummalliselta talonpoikien korvissa.

«No; mikä onkaan sitten eroitus hänen ja meidän maamaalarein välillä?»

Silloin hymyili oppinut merimies ja avasi maalarin luonnoskirjan, jota hän kantoi. Siinä oli maisemia koskineen, siltoineen ja metsineen; siinä oli muutamilla piirteillä esitetty monenlaisia kohtauksia; — ne olivat taideteoksia! Talonpojat katselivat katselemistaan, mutta he eivät oikein ymmärtäneet noita hienoja piirteitä. Mutta yksi, joka sekä näki että ymmärsi, oli Jens Kristian. Hänen kätensä vapisi olkapäälläni, hänen silmänsä loistivat, hänen ruumiinsa vavahteli suonenvedon tapaisesti; hän katseli, niinkuin olisi hän tahtonut katsoa silmät päästänsä; hän ei sanonut mitään, hän katseli vaan: joka kerta kun merimies käänsi lehden, hengitti hän, mutta hän oli ja jäi vaiti. Muut kummas-tellen katselivat häntä enemmän kuin kuvia, ja kummallisempi niitä hän todellakin oli. Hänen uneliaat silmänsä säkenöitsivät. Pilvi hajosi hänen otsaltansa, hänen suunsa ympäri asettui omituinen, voimallinen vavahdus, ja kun merimies pani kirjan kiini mennäksensä ja talonpojat seurasivat heitä, jäi hän liikkumatta seisomaan.

«Jos kuningas seisoi hänen edesssänsä, niin hän kumartaisi häntä», sanoi hän hyvin matalalla äänellä. «Ja minä, joka luulin sen synniksi.»

«Synniksikä?» sanoin minä.

«Niin, etkös tiedä, mitä on kirjoitettu? Älä tee itsellesi kuvaa äläkä jonkun muotoa, ei niitten, jotka

ylhäällä taivaassa ovat, eikä niitten, jotka alhaalla maan päällä ovat, eikä niitten, jotka maan alla ovat. Niin seisoo raamatun ensimmäisessä käskyssä».

«Sen sinä olet väärin käsittänyt, siinä puhutaan epäjumalien kuvista».

«Ja minä, joka pelkäsin niin».

«Keppihän se taisi olla, jota pelkäsit?»

«Keppiäkö? Oi, vaikka olisivat lyöneet minun vaivaiseksi; ei, minä pelkäsin Jumalan käskyä; siinä seiso, että se oli synti. Siitä syystä minä pyyhin pois kaikki, mitä taisin, sentähden minä istuin piirtelemässä kaukana, missä minun mielestäni Jumala tuskin taisi nähdä sitä — oi, minkä raskaan kuorman sinä olet hartioiltani nostanut!»

«Ja mitäs nyt aiot tehdä?»

«Voi, jospa vaan saisin piirustaa ja maalata kaikkia, mitä näen ympärilläni!»

«Puhuttele professoria siitä».

«Oletkos hullu?»

Minäkin huomasin sen hulluksi, mutta Kristian oli muuttunut. Hänen käytöksensä ei ollut enää sama. Hän seiso rohkeana, jalona edessäni ja katseli syvin silmin heijastavaista iltataivasta.

Hän meni kotia. Muori seiso ovella. «Vai tuletkos nyt, sinä kelvoton luontokappale?» Tämmöisellä iltasiunauksella hän vastaan-otettiin, ja sitä seurasi aika korvapuusti. Hän oli nyt niin kauvan kiussannut «tyhmää» Jens Kristiania, että tältä vihdoon loppui kärsivällisyytensä, ja kun eukko taas kohotti käntensä, antaaksensa isolle pojalle vielä toisenkin korva-

puustin ja odotti, että hän tapansa mukaan pitäisi kädet korviensa edessä, hämmästyti hän kovasti, kun Jens otti kiinni hänen kädestänsä ja sanoi: «Älkää, muori, minä olen liian iso saadakseni selkään ja te liian vanha ja heikko lyömään!»

Ja vanha Mari, joka todellakin oli viime vuotena heikontunut, huomasi nyt ensi kerran olevansa vanha ja riutunut vaimo; mutta tunto siitä valloitti hänen niin kovasti, että hän hyrähti itkuun, pitäen esiliinansa silmien edessä.

Jens Kristian ei liikkunut. «Niin, niin, muori», sanoi hän, «en ole koskaan kuullut teiltä muuta kuin kovia sanoja vaan, siitä asti kun rupesin kasvamaan. Ruokaa olen saanut niinkuin selkäänkin; te olette tehneet lapsuuteni pimeäksi». Katkerat nuo sanat olivat, vaan ei kukaan katsonut hänen sydämmeensä.

Oi, hänen sydämessänsä oli tänä hetkenä nuoruuden, rohkeuden ja ilon maailma koittanut; tätä ei vanha Mari voinut käsittää, vaikka Jens olisi tahtonutkin antaa hänelle osan siitä.

Marille hän oli vaan tuo tyhmä poika.

«Tyhmä olet aina ollut», sanoi hän, pidättäen vihaansa, «mutta paha olet vasta tänäpäivänä!»

Niin päättyi siis tämä ilta. Mutta piti nähtämän vielä suurempia ihmeitä. Tapahtui näet, että seuraavana aamuna tultiin pappilasta Jens Kristiania hakemaan, vieras professori tahtoi häntä puhutella. Suuri melu nousi koko satamapaikassa: mitä tuo vieras, kuuluisa mies tahtonee tuolta tyhmältä pojalta? Jos hän kuitenkin olisi lähettänyt sanan rikkaalle kauppamiehelle

Boss'iin, tehdäksensä kauppaa hänen kanssansa, taikka maakauppiaalle, taikka voudille Hakkestad'issa, mutta lähettää tuota tyhmää poikaa noutamaan! Ehkä hän tahtoo nuhdella häntä, ennenkuin hän rupeaa lukemaan papin edessä. Siitä hetkestä asti, kun Jens Kristian lähti pappilaan kiiltävässä hatussa ja uudessa röijyssä, varrottiin ja ihmeteltiin, siksi kuin hänen piti tuleman takaisin, mutta hän ei tullutkaan. Sitä vastoin tuli sana vanhalle Marille, joka nyt täydessä juhlapuvussa lähti pappilaan.

Kun hän astui sisään, istui pappi perheinsä, vierainensa pöydässä, ja professorin vieressä — uskoi-siko hän silmiänsä? — istui hänen oma kasvattinsa Jens Kristian! Ja kuinka kaunis hän oli; se mahtoi tulla siitä, että hänellä oli uudet vaatteet. Mutta se ei ollut syynä; se tuli siitä, että hänen poikansa oli tänä päivänä muuttunut nuorukaiseksi. Vapaasti valui-vat hiukset hänen hartioillensa; otsa oli suruton, silmä oli kirkas, suu oli raitis ja koko hänen olennossansa ilmaantui omituinen vapaus. Hänen tulevaisuutensa kohtalo oli määrätty; professori oli nähnyt sen ovi-maalauksen, jonka hän oli tehnyt; hän oli sanonut: «Käydessäni maalarioppia ja maalatessani ovikuvauksia olen tullut siksi, mitä minä olen, sen jälkeen kuin ensin makasin isäni kalaveneessä piirustamassa liidulla; huonosti tuntisin velvollisuuteni, jos en pitäisi huolta kätketystä nerosta, kun sen löydän tieltäni. Pojalla on taipumusta; lähettäkäätte hän tänne». Ja hän oli antanut Jens Kristianille lyijykynän ja nyt tahtoi tämä suuri professori ottaa hänen mukaansa vieraalle maalle

Dresdeniin, jossa hän asui, ja tehdä hänestä yhtä kuuluisan miehen, kuin hän itse oli. Poika oli hurmaantunut ilosta ja tulevaisuuden unelmista — iloisempi ei ole taideniekka koskaan ollut, kuin köyhä talonpoikaisrenki oli tällä hethellä; hän ei vielä ollut kadottanut mitään, vaan oli valmis kaikki voittamaan.

Nyt oli Marilta kysyttävä; hän tuli. Kuultuansa asian, vaaleni hän. Hän jäi kalpeana ja jäykkänä tuolille istumaan ja pyysi saada puhutella poikaansa. Muut menivät ulos.

«Minä löin sinua eilen illalla, sentähden tahdot mennä pois luotani», kuultiin hänen sanovan. Hetki kului, — ei mitään kuulunut tuvasta. Jens Kristian ei ole kenellenkään kertonut, mitä sinä hetkenä tapahtui.

Mutta illempänä lähti professori ja Jens Kristian hänen kanssansa. Mari palasi autioon ja tyhjään mökkiinsä.

Mitä Jens Kristianista sitten tuli? Hänestä tuli kuuluisa maalaaja, joka teoksillansa rikastutti kalliin isänmaansa, jylhäluontoisen Norjan taidekokoelmia. Mutta unhoittiko hän Marin? Eipä niin.

Jens Kristian lähetti joka vuosi «vanhalle muorillensa» soman raharumman, ja palattuansa ulkomailta oli hän edespäinkin Marin vanhuuden päivien turva, ilo ja kunnia.

Neiti Heinäsirkka ja rouva Sirkka.

(Kertonut Mrs Harriet Beecher Stove.)

Neiti Heinäsirkka istui kukkivassa ruusupensaassa puettuna hienoimpaan, viheriään hopeatäplikkääsen leninkiin, ja varustettuna läpikuultavilla pitsi-siivillä Luonnon parhaasta tehtaasta. Hän oli niin iloinen kuin suinkin mahdollista, sillä hänen kohtelias serkkunsa, eversti Heinäsirkka oli vast'ikään tullut hänen luoksensaa aamupäivän-visiitille.

Aamu oli kaunis, oli suviaamu semmoinen, jota hyönteiset yhtä paljon kun ihmisetkin suosittelevat. Neiti Heinäsirkan mielestä oli tämä aamu niinkuin vasta varten luotu hänen huviksensa. Yöllä oli sataanut vettä, joka oli pitänyt lehdet hereillä ja liikkeellä aamuun asti, jolloin tuuli oli poistanut pilvet ja jäljellä oli vaan sekä lehdissä että maassa nuo tuhannet pienet, kirkkaat kasteenpisarat, jotka olivat niinkuin peilejä, joiden välkkyvässä pinnassa neiti Heinäsirkka taisi ihastella itseänsä.

Hän pitikin itseänsä hyvin suloisena, ja kun tuo kohtelias eversti sanoi muutamat sanat hänen ihastuttavasta kauneudestansa, ojensi hän vaan vähäisen pää-

tänsä, ajatellen sydämessänsä, että semmoinen kohteliaisuus oli aivan paikallansa.

«Tahdon ilmoittaa sinulle, eversti kulta, että aion pitää suuret pidot — sinun täytyy auttaa minua kutsumusluettelon laittamisessa».

«Hyvin kernaasti, sinun kauttasi olen onnellisin heinäsiirkka maailmassa»,

«Katsokaamme, ketä kutsumme», sanoi neiti Heinäsiirkka, keinuen kukkaslehdellä. «Kiiltomadot, se on selvä, niitä rakastetaan joka paikassa, ne ovat niin loistavat . . . vähän huikentelevaiset, se on tosi, mutta suuressa arvossa».

«Niin, kiiltomadot kutsutaan», sanoi eversti.

«Hyvä, ja Perhoset ja Koimadot; mutta harmittava on, että Koit ovat niin ijankaikkisesti lukuisaa sukua, ja kun kutsuu sellaista perhekästä väkeä, niin voipi olla varma siitä, että ne kaikki tulevat. Kuitenkin, jos kerran kutsuu Perhoset, niin ei voi olla Koitakaan kutsumatta».

«Vanha rouva Koi sairastaa vatsakuumetta», sanoi eversti, «se pidättää ainakin kaksi taikka kolme hänen tyttäristänsä kotona».

«Mitä eukolle nyt on tullut?» sanoi neiti Heinäsiirkka; «enhän ole ikinä kuullut hänen ennen olleen kipeän».

«Hän on epäilemättä syönyt liian paljon, Huhu kertoo, että hän ja hänen sukunsa ovat syöneet kokonaisen kärpännahkaisen turkin viime kuussa, eikä se tietysti hyvää vaikuttanut».

«En ymmärrä, kuinka Koit voivat olla niin ahneita, kuin ovat», sanoi neiti Heinäsirkka jonkumoisella ylenkatseella, «Minä en voisi koskaan syödä vanhoja turkiksia, niinkuin ne tekevät».

«Se huomataan kyllä koko sinun hienosta olennostasi», sanoi eversti; «sen näkee selvästi, ett'ei mitään niin sivistymätöntä ja aineellista ole milloinkaan ollut sinun aistisi mukaista!»

«Äiti sanoo myöskin», arveli neiti Heinäsirkka, «ett'ei hän ymmärrä, mistä minä oikein elän. Puoli kasteenpisaraa ja pieni palanen ruusunlehteä riittävät minulle koko päiväksi, sen minä vakuutan; mutta — me unohdammekin kutsumusluettelomme. Niin, Kiiltomadot, Perhoset ja — ja Koit. Täytynee kai kutsua Mehiläisiäkin, luulen minä?»

«Mehiläiset ovat kunnioitettavaa sukua», sanoi eversti.

«Mutta ne ovat kovasti surisevaisia», tuumasi neiti Heinäsirkka; «ne eivät milloinkaan puhu muusta kuin hunajasta ja säästäväisyydestä, mutta se on säätyluokka sellainen, jota ei käy unhottaminen».

«Niin kyllä, ja sitten tulee Kimalaisten vuoro», lisäsi eversti.

«Minä sen kuin juuri muistelin heitä; niin, ne tietysti myös, onhan kenraali Surina päivän etevimpiä miehiä».

«Niin ja näin, mutta hän on kauhean iso ja kömpelö», arveli eversti, joka ei ollenkaan pitänyt siitä, että Surinaa kiitettiin; «eikö niin sinunkin mielestäsi?»

«En juuri tiedä sanoa», vastasi neiti Heinäsirkka, «hän on todellakin vähän isonlätäinen, mutta erittäin miellyttävä tavoiltansa. Hänessä on jotakin sotaisaa ja uljasta».

«Jos kutsut Kimalaiset, niin täytyy sinun kutsua Paarmatkin», tuumasi eversti.

«Hyi, Paarmat, nuo ilkiöt! en voi niitä kärsiä».

«Kaikessa tapauksessa, ystäväni, ei sovi loukata heitä».

«Ei, ei se käy laatuun. Löytyy kokonaista viisi neiti Paarmaa, kaikki hirmuisen vanhoja lörpösi-koja. Ja tietysti tulevat he kaikki ja tekevät silloin ilkeitä muistutuksiansa. — Kirjoita heidät kuitenkin luetteloon!»

«Entäs Hyttyset sitten? Kuinka niiden teemme?»

«Voi, noita kauheita Hyttysiä! ne kuuluvat oikeastaan huonompaan kansaan, emmekö voisi jättää heitä pois?»

«Jos saan olla aivan suora, serkkuseni, niin panen vastalauseeni. Meillä on esim. nuori Hytynen, joka suoritti kandidaattitutkinnon viime vuonna ja on sen jälkeen antaunut kirjallisuuden alalle; hän on erään etevimmän sanomalehtemme aputoimittajana, ja terävin kynä siinä on juuri hänen. Ei voi olla häntä kutsumatta».

«Jos siis hänet vaikka kutsuisikin, mutta tarvitseeko meidän kutsua hänen vanhat tätinsä, kaikki hänen kuusi sisartansa ja koko hänen ikävä sukunsa?»

«Onhan se ikävä», sanoi eversti, «mutta meidän täytyy maksaa veromme yhteiskunnalle».

Samassa tuli rouva Sirkka ja keskeytti keskustelut. Hän astui sisään, iso vakka käsivarrella, ja rukoili apua eräälle muurahaisperhe-raukalle, jonka pesä oli poistettu ja hävitetty, kun laitettiin uusi käytävä puutarhaan.

»Kuinka tyhmää», sanoi neiti Heinäsirkka, «kun asettaa pesänsä sisäpuolelle puutarhaa! Sepä on juuri Muurahaisten kaltaista».

«Ne ovat kuitenkin suuressa hädässä», arveli rouva Sirkka, «koko heidän omaisuutensa on hävitetty ja perheen-isäntä murhattu, lyöty poikki kuokalla».

«Se on kyllä surullista, mutta minä en pidä semmoisista ikävistä kuvauksista; hermoni tulevat kipeiksi siitä. Paitsi sitä ei minulla ole mitään antamista. Äiti sanoi eilen, ett'ei hän tiedä, millä maksaa rätinkimme, ja päälle päätteeksi odotan paraikaa saavani kotiin uuden viheriäisen silkkileningin».

Neiti Heinäsirkka kohotti olkapäitensä ja oli olevinansa puuhissaan everstin kanssa, aivan niinkuin muuttamat nuoret työtöt tekevät, kun tahtovat osoittaa jollekulle vieraalle, että hänen olisi paras lähteä pois.

Pieni rouva Sirkka ymmärsi, miten asiat olivat, hyppäsi äkkiä pois eikä ottanut aikaa suuttuaksensaakaan.

«Pieni, ylpeä raukka! ei olisi maksanut vaivaa pyytääkään häneltä», ajatteli hän itsekseen.

«Suo minun kysyä: aiotkos kutsua Sirkat?» sanoi eversti.

«Kuka, minäkö? Kuinkas voit panna semmoista kysymyksenkään, mitäs ajattelet?»

«Etkös myöskään kutsu Kuoriaisia ja Sudenkorennoita?»

«Heitäkö? Tietysti. Kuoriaiset ovat vanhaa, hyvää sukua ja Sudenkorennot ovat kauniit ulkonäöltään. He kutsutaan siis, mutta pitää olla raja kaikissa, ja Sirkat — voi! Teeke jo ilkeätä niitä ajatellessakin.

«Mutta minusta ne näyttävät sangen kelvollisilta ja kunnioitettavilta».

«Kelvolliset ja kunnioitettavat! myönnetään; mutta näethän toki eroituksen! . . .»

«Mutta, serkku kulta, minä pyydän sinua, selitä hän toki!»

«Tarkastelepas edes heidän väriänsä. Yksin tämä seikka jo ilmoittaa heidät».

«No», sanoi eversti, «kyllä nyt jo ymmärrän tarkoituksesi. Mutta suo minulle anteeksi, minä olen elänyt ulkona maailmassa enkä vielä ole omistanut teikäläisten mielipiteitä».

«Tahdon siis ilmoittaa sinulle», vastasi neiti Heinäsirkka, «ett'emme tunnusta muita rajamerkkejä paitsi niitä, jotka luonto itse on antanut s. o. *värin*; ja sehän on Luojan oma määräämä. Ymmärrätkös?»

«Kyllä, mutta kuka sen määrää, mikä väri paras on?»

«Sehän on omituinen kysymys! Eihän lie toki epäilyksen alaista, että *meidän* se paras on. Kaunis, ruohonpäinen väri, semmoinen kuin heinäsirkoilla, on juuri se, joka ilmoittaa aristokraatillista (ylhäissukuista) alkuperää. Mutta me olemme kuitenkin liberaaleja (vapaamielisiä). Me pidämme kanssakäymistä Koima-

tojen kanssa, jotka ovat harmaita, Perhosien kanssa, jotka ovat kirjavia, Kuoriaisten kanssa, jotka ovat kel-
 taisia ja ruskeita; mutta seura-elämä muuttuisi liian
 kirjavaksi, jos rakentaisimme tuttavuutta Sirkkojen kanssa,
 jotka ovat niin ilkeän loankeltaisia. Asia on se, että
 korkeasukuiset tarvitsevat säätyluokan, jota voivat ar-
 vostella korkeasta asemastansa, ja ell'ei Sirkkojen väri
 olisi niin ruma, emme heitä sortaisi, sillä jokainen
 tietää, että ne monessa kohdin ovat taitavammat kuin
 me. Heillä on paljon taipumusta soitantoon ja tans-
 siin, heillä on hyvä käsitysvoima, he oppivat helposti
 ja he pääsisivät pian yhteiskunnan korkeimmille kuk-
 kuloille, jos vaan päästäisi heidät kiipeemään, mutta
 väri on heille esteenä. Niinkauvan kun me olemme
 viheriäiset, on meillä etu-oikeus, jota ei voi riistää
 meiltä. Ymmärrätkös?»

«Täydellisesti», vastasi eversti.

«Tuo rouva Sirkka, joka äsken oli täällä, soittaa
 kuitenkin erin-omaisen hyvin ja samaten hänen miehensä;
 voisimme siis käyttää heidät orkesterissämme».

Neiti Heinäsirkan paali pantiin toimeen ja osan-
 ottajat tanssivat auringon laskusta sen nousuun asti;
 mutta Heinäsirkat, Hyttyset, Kuoriaiset, ja lukuisa Sirkka-
 orkesteri pitivät semmoista melua, että pastori Kottarai-
 nen, joka samassa piti saarnaa muutamille kuuntelijoille,
 julisti, että hän seuraavaa kokousta varten kirjoittaa
 ankan esitelmän tanssia ja melua vastaan.

Kelpo pappi piti sanansa, mutta oli mahdoton
 hillitä Heinäsirkkain ja heidän ystäviensä rajatonta iloa,

joka pitkitettiin joka yö siksi, kun ukko Halla, syyskuun alussa, rupesti valtaansa.

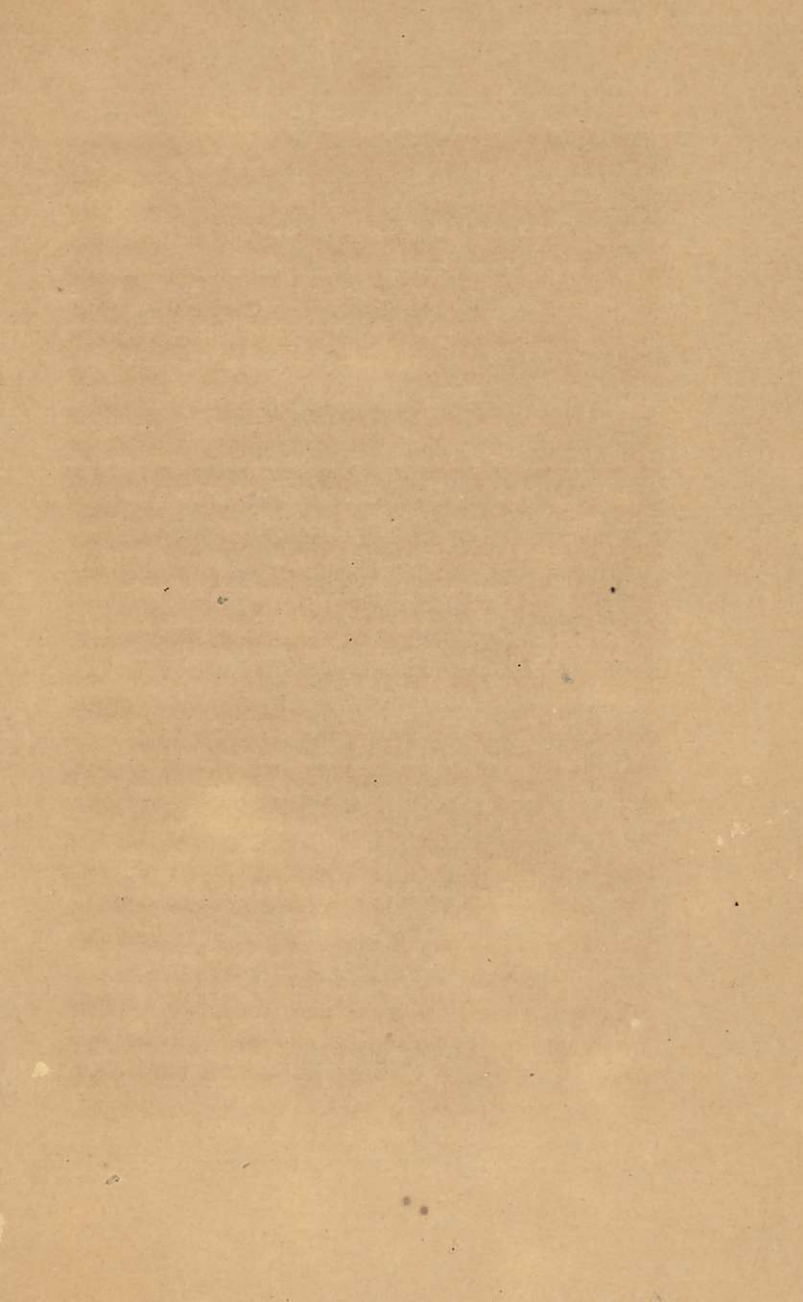
Neiti Heinäsirkka raukka hopeatäplikkäässä, viheriäisessä silkkileningissään oli Hallan ensimmäisiä uhreja ja putosi maahan useampien kumppaniensa kanssa, jotka kaikki haudattiin lakastuneen lehtiläjän alle. Kelpo Sirkkaperhe pääsi kuitenkin ukko Hallan kourista, se kun pakeni hyvissä ajoin uunin taakse erääsen sievään mökkiin, joka suven kuluessa oli kokoon kyhätty.

Siellä saivat vanha herra ja rouva Sirkka poikineen, tyttäreineen lämpimän ja miellyttävän kodin, ja kun tuuli vinkui ulkona ja suhisi puiden latvoissa, silloin Sirkkojen oli tapana viserryksellensä tervehtiä mökin isäntää, kun hän illalla, päivän työstä väsyneenä, lumisena astui sisään, taikka emäntää, kun hän tuli, vasu täynnä ruokavaroja käsivarrellansa.

«Pii, pii, pii! kuka huutaa pii, pii?» oli pienen Heikin tapana kysyä.

«Se on pieni, siivo sirkkamme», vastasi silloin äiti, «joka tarkoittaa parastamme ja laulaa meille silloin, kun ulkona on kylmä ja sataa lunta». —

Siis, kun jo aikaa sitten neiti Heinäsirkasta ja hänen viheriäisestä leningistänsä ei enää ollut jälkiäkään jäljellä, oli tuo huolekas Sirkka luonut itselleen hauskan kodon.

Waseniuksen kirjakaupassa:

- Anderssen**'in satuja. 1 m. 25 p.
Pletch, O., Lastentupa. 2 m.
„ Kylän lapset. 1 m. 50 p.
„ Metsävuokkoja. 3 m. 50 p.
Stanley, Kalulu, prinssi, kuningas ja orja. 4 m. 50 p.
de Foë, Robinson Crusoe. 4 m. 50 p.
Grimm, Kotisatuja. 5 m.
Hoffman, Eno ja sisarenpoika. 1 m. 75 p.
Nieritz, Tyttö Helgolannissa. 1 m. 75 p.
Lasten Joulu-tauluja. 2 m. 50 p.
Muulinnahka. Satu. 1 m.
Aladdin eli se ihmeellinen lamppu. 1 m.
Punahilkka. Satu. 1 m. 75 p.
Kuningas Davidin historia. 2 m. 50 p.
Lauri ja Aina. Tarina. 2 m. 50 p.
Minun äitini. Tarina. 2 m. 50 p.
Saapasjalka kissa. Tarina. 1 m. 75 p.
Tuhkimus-Tähkimys kiukaan perässä. Tarina. 1 m. 75 p.
Ruusu kukkanen. Tarina. 1 m. 75 p.

Hinta 3 markkaa.

Suom. lastenkirj. 3.

Krohn

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1410

